Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эмнай 1921 оной ...ябриин 21-һээ гарана | № 276 (14296) | 1973 оной ноябриин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ГУРБАДАХИ ЖЭЛ—ШИИДХЭХЫ, ДҮРБЭДЭХИ КВАРТАЛ—ГАБШАГАЙ

ТАДЖИКИСТАНАЙ КОМПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, ТАДЖИГАЙ ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, ТАДЖИГАЙ ССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Ажалай ехэ илалтаарнь — социалис уялгануудаа дүүргэжэ, 790 мянга гаран тонно хлопок гүрэндэ худалдаһаарнь КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Таджикистанай колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ба уһанай ажахын механизаторнуудые, мэргэжэлтэдые, хото городуудай ажалшадые, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдые, хлопогой үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан бүхы хүнүүдые халуунаар амаршална.

Туйлагдаһан амжалтанууд — хүдөө ажахын үйлэдбэри дээшэлүүлхэ, партиин XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан программа бодотоор бэелүүлхэ талаар республикын хүдөөгэй ба уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалай, республикын партийна, совет, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй, ажахын зургаануудай эмхидхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

Таджигай ССР-эй ажалшад габшагай ажалаараа хлопок ургуулгада шэнэ амжалтануудые туйлаха, мал ажалые хурдан түргөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ, хлопок ба хүдөө ажахын бусад бүхы продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ ехээр худалдаха талаар түсэбтэ табан жэлэй даабарине нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гээд этигэн найдажа байһанаа КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ, ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

1973 ОНДО ОРООҺО ТАРЯАНАЙ БАЯН УРГАСА ХУРЯАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР АЙМАГУУД ХООРОНДЫН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Байгша ондо орооһо тараанай баян ...аса хуряажа, гүрэндэ ехээр худалда... түлөө аймагуудай хоорондо дэлгэр... социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ...СС-эй обкомой бюро, Буряадай ...СР-эй Министрнүүдэй Совет, обл...совет, ВЛКСМ-эй обком согсолжо, ...ай тогтоол абаа.

КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-... Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсо...эй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын ...ан туг 5 мянган түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар **Баргажанай аймагта** (КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Б. Раднаев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Я. Сыщук, профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ П. Т. Андреев, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Н. Н. Патраков) барюулха болоо. Аймагай механизаторнууд бүхы тараалангай гектар бүриһөө 16,2 центнер орооһо таряа хуряажа, түсэбөө 103 процент, гүрэндэ таряа тушааха даабаряа 125 процент дүүргээ.

1973 ОНДО ОГОРОДОЙ ЭДЕЭНЭЙ ҺАЙН УРГАСА ХУРЯАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХООРОНДОХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Огородой эдеэнэй һайн ургаса хуряа..., гүрэндэ ехээр тушаахын түлөө кол..., совхозуудай, хүдөө ажахын бусад ...едприятинуудай хоорондо дэлгэрһэн ...циалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-... обкомой бюро, Буряадай АССР-эй ...инистрнүүдэй Совет, облпрофсовет, ...КСМ-эй обком согсолжо, тусхай тог...л абаа.

Огородой эдеэнэй баян ургаса хуряажа, гүрэндэ овощ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн Загарайн аймагай ОНОХОЙН СОВХОЗ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан абаха болоо.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

1973 ОНДО ОРООҺО ТАРЯАНАЙ БАЯН УРГАСА ХУРЯАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД, ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД ПРЕДПРИЯТИНУУД ХООРОНДЫН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Байгша ондо орооһо тараанай тогтуу...тай һайн ургаса хуряажа, гүрэндэ ...ээр худалдахын түлөө колхоз, сов...зуудай, хүдөө ажахын бусад пред...риятинуудай хоорондо дэлгэрһэн со...циалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-... обкомой бюро, Буряадай АССР-эй ...инистрнүүдэй Совет, облпрофсовет, ...ЛКСМ-эй обком согсолжо, тусхай тог...оол абаба.

Орооһо тараанай баян ургаса хуряаха ...лаар һайн үрэ дүн туйлаһан, гүрэндэ ...ряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүр...һэн, ерэхэ жэлэй ургасада хүсэд хү...хэ хүрэнгын орооһо хааһан ажахы...уудые социалис мүрысөөндэ эрхимлэ...э гараа гэжэ тоолоод, РСФСР-эй Ми...истрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дам...уулгын Улаан туг, тус бүридэнь 1.500 ...үхэриг мүнгэн шан барюулха, респуб...ликын Хүндэлэлэй самбарта оруулха ...олоо. Тэдэ ажахынуудые нэрлэбэл:

Мухар-Шэбэрэй аймагай «ИСКРА» ...лхоз;
Мухар-Шэбэрэй аймагай «ЭРДЭМ» совхоз;
Хяагтын аймагай «РОДИНА» колхоз;
Хурамхаанай аймагай ЛЕНИНЭЙ нэрэмжэтэ колхоз;
Түнхэнэй аймагай ЛЕНИНЭЙ нэрэмжэтэ колхоз;
Түнхэнэй аймагай САЯАНАЙ совхоз;
Баргажанай аймагай ХИЛГАНЫН колхоз;
Баргажанай аймагай УЛАНАЙ колхоз.

Орооһо тараанай ургаса хуряаха талаар һайн үрэ дүн туйлаһан, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн, ерэхэ жэлэй ургасада хэрэгтэй хүрэнгын орооһо хаажа абаһан ажахынуудые, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан нимэ ажахынуудые республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ гэбэл:

Улаан-Үдын аймагай «8-е МАРТА» колхоз;
Хэжэнгын аймагай ЧИСААНЫН совхоз.

1973 ОНДО ОГОРОДОЙ ЭДЕЭНЭЙ ҺАЙН УРГАСА ХУРЯАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, ХҮДӨӨ АЖАХЫН БУСАД ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХООРОНДОХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...һайн үрэ дүн туйлажа, гүрэндэ овощ ...удалдаха даабаряа амжалтатайгаар ...үүргэһэн, социалис мүрысөөндэ тү...рүүлжэ гараһан нимэ ажахынууд рес...публикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэг...дэбэ:

Загарайн аймагай ОНОХОЙН совхоз;
Мухар-Шэбэрэй аймагай «ЗАБАЙКАЛЕЦ» совхоз;
Түнхэнэй аймагай ТҮНХЭНЭЙ совхоз;
Улаан-Үдын аймагай «ИСКРА» колхоз;
Улаан-Үдын аймагай «ЗАВЕТЫ ИЛЬИЧА» совхоз.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ СЕМИНАР-ЗҮБЛӨӨН

Республикын колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнарай зүблөөн-семинар КПСС-эй обком үсэгэлдэр үнгэргэбэ.

Шэнэ табан жэлэй түсэб дүүргэхын тулада колхозууд болон совхозуудта социалис мүрысөө улам һайнаар эмхидхэхэ тухай асуудал семинар-зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** элидхэл хэбэ.

Республикын ажахынуудта социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүршэл тухайда элидхэлшэ хуряангыгаар тогтоод, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг улам һайжаруулха тухай хэлэһэн байна.

Шэнэ табан жэлэй түсэбые үзэл сурталай талаар хангаха хүдэлмэриин гол шухалань социалис мүрысөөн болоно. Абаһан уялгануудаа дүүргэхын тулада мүрысэн хүдэлхэдөө, ажалша хүн ,тэрэнэй оюун бодол хэр зэргэ ургана гээшэб гэжэ хараха ёһотойбди, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Партийна организацинуудай зүгһөө тэрэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ, гарадаг дутагдалнуудые тэмдэглээд, элидхэлшэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Бодомжотойгоор, экономикын олон асуудалнуудые, жэшээнь, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, газгаа зүбөөр хэрэглэхэ, эрдэм, техникын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ мэтэнүүдые хараалалсажа, социалис уялга абаха шухала. 1974 оной социалис уялгануудые мүнөө абажа байһан үетэй. Тус тус хүнэй абаһан уялганууд дээрэһээ коллективүүдэй социалис уялганууд бүрилдэхэ ёһотой. Гээшье һаа, олон газарта энэ асуудалда ёһын тэдыхэ хандаха ябадал үзэгдэнэ.

Социалис мүрысөөнэй дүрим зохёохо гээшэ тон харюусалгатай хэрэг мүн. Эдэ дүримүүд мүн лэ тон тодорхойтоор, олониитые мүрысөөндэ хабаадуулхаар зохёогдохо зэргэтэй.

Урмашуулгын хэмжээнүүдые шадамараар хэрэглэхэ шухала. Элдэбын үнэтэ бэлэгүүдые үгэхынгөө хажуугаар, олон колхоз, совхозуудай партийна организацинууд моральна урмашуулгые үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Энэнь тон һайшаалтай. Түрүү хүнэй хэһэн ажалые саг соонь обёоржо, тэмдэглэхэ гээшэ ехэ удхатай.

Саашань элидхэлшэ мүрысөөнэй дүн гаргаха хэрэгтэ тогтобо. Энэ хэрэг гуримшуулха шухала. Социалис уялгануудай дүүргэлтэ шалгаха гээшэ манай бүхы хүдэлмэриин ябаса тодорхойлдог хэмжүүр мүн болоно.

Харуулан ойлгуулха агитаци, социалис уялгануудые уран хурсаар зураглан бэшүүлжэ нааха шухала, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Яруунын аймагай «Победа» колхоздо энэ хэрэг жэшээ абамаар түхеэрэгдэнхэй. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд хадаа политическэ хүдэлмэриин хурса зэбсэг мүн.

Нийтэ-политическэ хүдэлмэри улам шангадхаха асуудалда элидхэлшэ саашань тогтожо хэлэбэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй хүдэлөөд лэ, мүрысөөндэ дундуур ябаһан, гээгдэгшэдые обёордоггүй байнабди. Хүн бүхэнтэй хүдэлхэ гээшэ манай уялга мүн. Агитколлективүүдэй, агитаторнуудай хүдэлмэри шангадхаха шухала. Агитаторнуудаар дамжуулжа, мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Хулгайлха, хомхойрхо ябадалтай тэмсэхэ, мухар һүзэг, мунхаг ябадалай үлэгдэлтэй тэмсэхэ шухала гэжэ элидхэлшэ хэлэһэн байна.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо. Кабанскын аймагай Байгалай совхозой парткомой секретарь **А. П. Ключерев**, Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь **Б. М. Кырмыгенов**, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой парткомой секретарь **А. П. Мальцев**, Яруунын аймагай «Победа» колхозой парткомой секретарь **А. С. Сультимов**, Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь **А. В. Ишигенов**, Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь **И. А. Ербанов** гэгшэд үгэ хэлээ.

Облпрофсоведэй түрүүлэгшэ **Л. С. Асеев** үгэ хэлээ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Манай ажалшадай хубита

Юһэдэхи табан жэл... Шиидхэхы, гурбадахи жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө бүхы Эхэ оронойманай ажалшад хамсы шуун тэмсэжэ, оролдожо байна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ манай Хэжэнгын аймагай ажалшад өөһэдынгөө хубитые оруулхые оролдоно, социалис мүрысөөндэ оролсоод, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Мал ажалай продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, гүрэндэ тушааха талаар түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдээр манай аймаг республика соогоо нэгэдэхи һуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн. Харин юһэн һарын дүнгүүдээр аймагтамнай хоёрдохи һуури олгогдоо бэлэй.

1972—1973 онуудай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэһэн, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илан гараһан малшадые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэбэ. Манай аймагай 27 малшад СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаа. Тэдэнэй нэгэн, Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой ахалагша хонишон Цыпилма Булатовна Цыденова манай гүрэн түрын эгээл дээдэ шагнал— Ленинэй ордендо хүртэһэн байна бшуу. Цыпилма Булатовна жэлһээ жэл бүхэндэ амжалтатай ябана. Энэ жэлдэшье 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр хүхэ ногоон дээрэ табяа һэн.

Манайда түрүүшүүл олон. Хэжэнгын совхозой түрүү хонишон Шойен Намжилов тухай һураг суу гансашье аймаг соомнай бэшэ, бүхы республика соогуур тарахай. Тэрэнэй нүхэр Бальжит Цыбиковна Дамбаева һаяхан Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэбэ. Мүнөө манай аймаг дотор Ленинэй орденоор шагнагдаһан табан хүн бии болобо гээшэ.

Орооһото ургамалнуудай үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ олон совхозууд, тракторно-таряан ажалай бригаданууд шалгарһан байна. Жэшээлхэдэ, Чисаанын совхозой Михайловкын отделениин А. К. Елистратовай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада байгша оной эхин багаар орооһото ургамалнуудай үндэр ургаса абахын түлөө аймаг соогоо мүрысөө үүсхэһэн юм. Энэ бригада социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. 1700 гектар талмайн гектар бүхэнһөө 11,4 центнер орооһо таряан суглуулагдаба. Энэ бригадын трактористнууд Н. Ф. Романенко, П. А. Павлов, М. Н. Дианов, комбайнернууд М. Е. Усольцев, Н. Н. Дианов, В. П. Климов болон бусад энэ жэлдэ эрхимээр ажаллажа гараба.

Малшадаймнай амжалтанууд бидэниие баясуулна. Байгша оной ноябриин 16-най мэдээгээр аймагнай гүрэндэ мяха тушаалгаар жэлэйнгээ түсэб 79 процент, һү—99,5 процент дүүргээд байна. Ехэ һүнэй түлөө мүрысөөндэ «Первомайский», Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозууд шалгараа. Эдэ ажахынууд һү тушааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээд, түсэбһөө гадуур һү һаажа байна. Тиихэдэ Худанай совхозой һаалиин фермэнүүд түсэбөө дүүргэнтэбэ.

Магтаалда хүртэһэн һаалишад олон. Е. Яковлева («Первомайский» совхоз), Е. Кузьмина, Т. Шацкая (Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз), Х. Буянтуева, П. Цынгуева (Чисаанын совхоз), В. Рекунова (Худанай совхоз), Е. Мосорова, У. Ербаева (Загаһатын совхоз), Ц. Чимитова, Б. Дымбрылова (Хэжэнгын совхоз) болон бусад олон һаалишад өөһэдынгөө социалис уялгануудые эрхимээр дүүргэжэ гараба.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ промышленна олон предприяти ажалай үндэр бүтээсэ харуулна. Тэдэнэй олонхидынь жэлэйнгээ программа дүүргээ.

Аймагтамнай шэнэ барилганууд ерэын бодоно. 964 һурагшадай һууритай дунда һургуули, 160 хүнэй һууритай, 40 хүнэй һууритай һургуулинуудай байшангууд Ородой-Адаг, Булаг тосхонуудта баригдаба. Тиихэдэ аймаг соохи хүгжэмэй хоёрдохи һургуули Загаһата тосхондо нээгдээ.

Һаяхан аймагаймнай хонишод болон зооветмэргэжэлтэд һайн һайхан үүсхэлтэйгээр республикын хонишодто хандаба. «1974 ондо 50 мянганһаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлээд, эхэһээнь һалгааха болотор хурьган бүхэниие 24 килограмм шэгнүүртэй болгохобди. Энээнэй ашаар 1,2 мянган тонноһоо бага бэшэ хонинной мяха абаха, хонин бүриһөө 3,2 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалжа, бүхыдөө нооһо үйлэдбэрилгые 4200 центнертэ хүргэхэбди. Гүрэндөө 4,9 мянган центнер нооһо худалдаха гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 525 центнерээр ехэ нооһо үгэхэбди» — гэжэ манай хонишод болон зооветмэргэжэлтэдэй социалис уялга соо хэлэгдэнэ.

Аймагай түрүү хонишод, нүхэд Ц. Цыденова, Ш. Намжилов, М. Балдандоржиева, Д. Жамбалов, Е. Нестеров, Л. Дамшаева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 105—115 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4—5 килограмм нооһо хайшалха, хурьгадаа 28 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэһээнь һалгааха гэһэн уялга абанхай. Эдэ социалис уялгануудаа манай хонишодой нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһандань этигэнэбди.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэл түгэсэхэ дүтэлбэ. Энэ жэлые манай ажалшад амжалтануудаар дүүргэжэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө нангин хубитые оруулхын түлөө тэмсэжэ байна. Энээхэн декабрь һарые ажалай эршэтэ долгин соо үнгэргэжэ, табан жэлэй дүрбэдэхи жэл—1974 ониие амжалтын ехэ баяраар угтая гэжэ уряалха байнаб.

Б-Д. РЫБДЫЛОВ.
Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЗОРИЛГОНЬ ТОДОРОНХОЙ

...уй тосхоной захада мал ...н таргалуулдаг гүүртэ ...додог юм. Тэндэхи малшад... золгожо, ажал, хэрэ...нь һонирхоһон байнабди. ...— Мал ажалда 15-дахи ...нэ ажалланаб. Мүнөө үе... 60 хашараг харууһалнаб. ...рэгшэ һарын туршада ...араг бүриингөө шэгнүү... сүүдхын туршада 700 ...ммаар нэмээжэ абаа һэм. ...өө манда хүсэд хүрэхэ ...а тэжээл, дулаан байра... бии. Абаһан социалис ...гаяа дүүргэхэ хэрэг, ма...а шадабари, оролдолго..., — гэжэ тус гүүртын ...шан Василий Яковлевич ...цев бүлэг хашарагуудтаа ... хүхэхэн үбһэ хаяжа ...з зууршаа хөөрэбэ.

...үнгэрһэн 1972 ондо ...ержинскиин нэрэмжэтэ ...оз 3124 центнер үхэрэй ... гүрэндэ тушааһан бай... энээнэй 3000 центне... эндэһээ ябуулагдаһан ...на. Буйска мал шахая ...алуулдаг гүүртын үхэршэд хэжэ байһан хүдэлмэридөө анхаралтайгаар хандадаг байһаниинь энэ жэшээ дээрэһээ элитэ болоно бшуу.

Малшад Нина Спиридоновна Артюкова, Анисья Давыдовна Воронцова болон бусад тугалнуудые даажа абаад, гүрэндэ тушаагдаха болоторнь харууһалдаг юм. Эдэ нүхэднай баян дүй дүршэлөөрөө аймаг соогоо нилээд мэдээжэ болоһон түрүү хүнүүдэй нэгэн байха.

Тус гүүртэдэ тэжээл буйлуулдаг цех түрүүшын үдэрһөө һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Сагаан һолоомо тусхай түхеэрэлгээр жэжэ болотор хэршэһэнэйнгээ удаа, халуун уурална дэбтээжэ, талха тараанай зүйлтэй холижо, малдаа эдюулдэг байна.

— Би эндэ 4-дэхи жэлээ ажалланаб. Эндэ ажалладаг малшад хэн хэн гэшэгүй һайнаар ажаллана. Хамта ажаллажа байһан нүхэдэймни абаһан уялга — минии уялга, — гэжэ тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэришэн Степан Макарович Дульянинов манда сэхэ хөөрөө һэн.

Мүн эндэ ажахын түрүү үхэршэд Михаил Васильевич Полуянов, Василий Петрович Бурцев гэгшэд ажаллана. Эдэ нүхэднай байгша оной һүүл багта гүрэндэ худалдагдаха шахамалнуудые харууһална. Тэдэнэй гүрэндэ тушааһан малнууд «тарган» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтадаг юм.

— Бидэ абаһан социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула шармайн ажаллаха гэжэ шиидэнхэйбди. Хараалһанаа бодото дээрэнь дүүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Би харууһалжа байһан хашараг бүриингөө шэгнүүр гүрэндэ тушааха үе болотор 380 килограммда хүргэхэ зорилготойб, — гэжэ үниинэй үхэршэн Михаил Васильевич Полуянов манда хэлээ һэн.

Е. УТЕНКОВ,
Бэшүүрэй аймаг.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түсэблэлгын-бюджетнэ, элдэб һалбаринуудай комиссинуудай эмхидхэн байгуулһан бэлэдхэлэй комиссинууд Москвада хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Арадай ажахын ехэ ехэ бүхы һалбаринуудаар нимэ комиссинууд эмхидхэгдэһэн байгаа. 1974 ондо — түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ороной гүрэнэй түсэбэй ба бюджедэй гол дүнгүүдые уридшалан хаража үзэнэ. Дүн хамта 200 гаран депутат хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадана.

Түлишын-элшэ хүсэнэй промышленностиин, металлургиин, геологиин талаар бэлэдхэлэй комисси түлишын һалбаринуудтахи байдалые хаража үзэхэдөө, нефтьшэд, шулуу нүүрһэ малтан абагшад, газ олзоборилогшод энэ жэлэй 10 һарынгаа түсэб дүүргээ гээд тэмдэглэбэ. Тюменскэ областьдо нефть олзоборилгын промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһыень депутадууд сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Энэ түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта тус район жэлдээ 125 миллион тонно нефть үгэдэг болохо ёһотой. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулалга нимэ ехэ түсэб даабарине үлүүлэн дүүргэхэ арга олгохо байна гээд комиссида табигдаһан материалнуудһаа элирнэ.

Бусад комиссинуудтал адли, энэ комиссида туйлагдаһан амжалтанууд тухай хөөрэлдөөн болохоһоо гадна, һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар тохёолдожо байһан дутагдалнууд заатагүй хэлэгдэнэ. Тус тус министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүдэлбэрилэгшэд комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадуулагдахаар уригдаһан байгаа.

Продукциин шанар һайжаруулха зууршалгануудые машина бүтээхэ талаар комиссинуудай гэшүүд хаража үзэһэн, шанарай тэмдэгтэй машинануудые, механизмуудые, мүн бусад продукци бүтээн гаргалгаяа үргэдхэхэ шухала гэжэ хэлэһэн байна.

Арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын, соёл культурын талаар, худалдаа наймаанай, ажаһуудал хангалгын, коммунальна ажахын талаар, мүн элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын талаар бэлэдхэлэй комиссинуудай гэшүүд-депутадууд совет хүнүүдэй байдал һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэлбэ.

Эрдэм техникын туйлалтануудые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ тухай элидхэлые хүдөө ажахын талаар бэлэдхэлэй комиссиин депутадууд шагнаһан байна.

Депутадууд союзна республикануудай түсэбүүдые, бюджедүүдые зүбшэлһэн, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй ямараар тааруулан табигдаһыень хаража үзэһэн байха юм.

Депутадуудай һанамжанууд, түсэб бюджет тушаа эдэнэй оруулһан дурадхалнууд, хэһэн ажаглалтанууд СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай тодорхойлолтонуудай үндэһэ һуурида табигдаха.

Бэлэдхэлэй комиссинуудай хүдэлмэри үргэлжэлһээр.

(ТАСС).

Колхозуудай бүхэроссиин Соведэй заседани

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхын тула партиин бэелүүлжэ байгаа хараа түсэбүүд мал ажалай хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулха үргэн ехэ арга боломжонуудые колхозуудай үмэнэ нээхэ байна. Колхозуудай бүхэроссиин Соведэй заседани ноябриин 22-то Москвада болоно дүүрэбэ. Колхозуудай мал ажалай фермэнүүдые бүрин хүсэ дөөр оньһожоруулха хэмжээнүүд тухай асуудал эндэ зүбшэлэгдөө.

Колхозуудай ажал хүдэлмэри хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай, 1974 ондо колхозуудта тоосоото, тоосоото-һунгуулиин суглаануудые үнгэргэхэ тухай асуудалнууд Соведэй заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

(ТАСС).

АМЕРИКАН КОСМОНАВТНУУД—КАЛУГАДА

КАЛУГА. (ТАСС). «Союз»—«Аполлон» гэжэ программаар замбуулинай туршалгын ниидэлгэнүүдые хамтаараа хэлгэдэ бэлэдхэжэ эхилһэн совет космонавтнуудые, американ астронавтнуудые Калугын хүн зон халуунаар угтаба.

Хотын баруун-урда захада липэ модоной таригдаһан сэсэрлиг бии. Эндэ К. Э. Циолковскидо хүшөө бодхоогдонхой. Ородой агууехэ эрдэмтые гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлжэ, СССР-эй летчик-космонавтнууд, Калугын хүндэтэ эрхэтэд А. Леонов, В. Кубасов, А. Филипченко, американ астронавтнууд Т. Стаффорд, Д. Слейтон, А. Бин, Д. Лусма болон бусад веногуудые хүшөөгэй дэргэдэ табиһан байна. Космонавтнууд совет сэрэгшэдэй дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ, Илалтын талмай дээрэхи хэтын галай дэргэдэ бодхоогдоһон хүшөөгэй хаяада баглаа сэсэгүүдые табиба.

Космонавтнууд Ока мүрэнэй эрье дээрэхи К. Э. Циолковскиин ажаһууһан, ажаллаһан муихэлэлгын гэртэнь ороһон, космонавтикын түүхын гүрэнэй музейдэ хүрэһэн байгаа. Совет ракетнэ ба замбуулинай техникын түхэл дүрсэнүүдһээ гадна, американ түлхин гаргадаг «Сатурн» гэжэ ракетын, «Скайлэб» станциин дүрэ эндэ табигданхай. Музейдэ нээгдэһэн тусхай выставкэ замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанда зорюулагдана.

Городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ айлшадтай уулзалга үнгэргэгдэбэ. Космонавтикын түүхын музейн эрдэмтэдэй соведэй шиидхэбэреэр К. Э. Циолковскиин дүрэ зурагтай медальнууд барюулагдаба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. Х. МАКАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, багшын, эрдэмэй ажал ябуулгые олон жэлэй туршада ашаүрэтэйгөөр ябуулһанайнь түлөө Буряадай хүдөө ажахын институдай зоологи болон зоогигиенын кафедрын доцент нүхэр **Макаров** Климентий Халзановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 23.

ПАРТИЙНА ЁҺООР, ШАНГА ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

ЛВРЗ-гэй XIX-дэхи тоосоото һунгалтын партийна конференциһээ

Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын завод республикымнай промышленностьда онсо һуури эзэлдэг гэжэ мэдээжэ. Оло мянган хүдэлмэришэдтэй энэ заводой партийна организаци мүн лэ томо, түрүү зэргэдэ ябадаг организацинуудай нэгэн болоно. Партийна комитет 1.500 шахуу коммунистнуудһаа бүридэһэн партийна 50 эхин организаци нэгэдүүлнэ. Коммунистнуудай диилэнхи олониинь хүдэлмэришэд, 14 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд байха юм.

Парткомой ажал ябуулга тухай тоосоото элидхэлые парткомой секретарь **В. А. Уланов** хэһэн байна.

Партийна эхин организацинуудай, коммунистнуудай, бүхы коллективэй КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринэ, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, СССР-эй мүн республикынгаа 50 жэлэй ойе ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр уттаха талаар гаргаһан тэмсэл, түйлагдаһан үрэ дүнгүүд элидхэл дотор харуулагдаһан, согсологдоһон байна.

Тоосоото үе соо заводой коллектив продукци худалдаха түсэбөө 100,5 процент дүүргэһэн, даабариһаа гадуур 1.700 мянган түхэриг продукци үйлэдбэрилһэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари мүн лэ дүүргэгдэв. Дизельнэ, локомотив хабсаралгын, нормалиин, заһабарилгын - механическа, вагон-хабсаралгын, арад зоной хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг цехүүд һайн үрэ дүн туйлаа. Эдэ коллективүүд үйлэдбэриин түсэб, социалис уялгануудаа һара бүхэндэ дүүргэнэ, технико-экономическа үрэ дүнгүүдээ һайжаруулна.

Республикынгаа хүдэлмэришэн ангиин түрүү зэргэдэ жагсан ябадаг энэ коллективэй дундаһаа урданай мэтэ шэнэ үүсхэл гаргагдажа, дэмжэгдэжэ байгаа. Локомотивай-мөөрнүүдэй цехэй мастернууд коммунистнууд Б. А. Брянскиин, И. Ф. Молокановай даадаг участогуудай хүдэлмэришэд ажалай бэлэн нитын эрхим журамай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөө үүсхээ. Табан жэлэй даабарине 4 жэл 3 һара соо дүүргэхэ уялга абаһан С. И. Маковейн даадаг бригадын жэшээгээр табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө олон хүнэй хабаадалгатай социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Автотормозной участогай коммунист В. П. Цельгоферэй даадаг коллектив бүхы наһаа түрэл заводтоо зорюулха, «заводой ветеран» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан.

Хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд түрүү коллективүүдэй үүсхэлые дэмжээд, даабарна зараалагдаһан болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, хүсэ шадалаа түрэл болоһон заводтоо зорюулха гэжэ шиидээ. Иимэ уряатай социалис мүрысөөн хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрбэ. Хамта дээрээ 8.800 шахуу хүдэлмэришэд, 590 мастерска участок, бригада коммунис ажалай ударник, коллектив гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэнэ.

Завод орёо үйлэдбэритэй, хэдэн мянган хүдэлмэришэдтэй предприяти юм. Тиимэһээ парткомой, партийна эхин организацинуудай шиидхэхэ зорилгонууд мүн лэ орёо, олон янзын болоно. Предприятиин үйлэдбэри абажа хараа һаа, мүнөөдэрэй хэжэ байһан ажал мүн лэ олон янзын, хоорондоо холбоотой хэдэн асуудалһаа дулдыдана. Тиихэтэй хамта үйлэдбэрэ хүгжөөхэ холын хараата асуудалнуудые мүнөөдэр шиидхээгүй һаа, урагшаа дабшахань бэрхэшээлтэй байха. Мүн хүдэлмэришэдые түрүү үзэл сурталаар, ажалдаа коммунис ёһоор хандадагаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй юрэнхы бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, коллективэй дунда ябуулагдаха ниитэ-ойлгуулламжын, парти доторой хүдэлмэри һайжаруулха гэхэ мэтэ олон асуудал парткомой анхаралда байха ёһотой болоно.

Элидхэлшэ нүхэр Уланов, конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд парткомой, цехүүдэй партийна организацинуудай ябуулдаг ниитэ-ойлгууламжын, эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулаа.

Партком тоосоото үе соо энэ талаар ехэ ажал ябуулаа. Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор заводой партийна хамтын суглаанууд, конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Тэдэнэй, мүн урдын тоосоото-һунгалтын конференциин баталан абаһан шиидхэбэринэ, коммунистнуудай шүүмжэлхы ажаглалтануудые дүүргэхын тула хиналта шангадхагдаа. Коммунистнууд делегадуудай тоосоото-һунгалтын конференци дээрэ хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай ёһоор 74 хэмжээ ябуулга хараалагдаад, тэдэнэй 65-ниинь дүүргэгдэһэн байна.

Эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэри һайжаруулһанай ашаар баталан абаһан тогтоолнууд саг үргэлжын хиналта шалгалтада абтадаг болоо. Тиигэжэ урдань элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые зайсуулха талаар горитой оролдолго гаргагдаа.

Муугаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлэгдэһэн вагонно цехүүд тоосоото үе соо хүдэлмэрөө һайжаруулжа шадаа. Эдэ цехүүд һүүлэй 1,5 жэл соо жэгдэ һайнаар хүдэлжэ байна. Мүн материально-техническэ хангалга һайжаруулагдаа.

Заводой партийна организаци республика доторо эгээл түрүүлэн партийна документнүүдые һэлгэжэ эхилхэ эрхэдэ хүртэһэн байна. Партийно-эмхидхэлэй талаар энэ шухала хүдэлмэри эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэбэ. Эгээн түрүүлэн заводой ветерануудай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй партийна документнүүд һэлгэгдээ. Партком энэ хүдэлмэриин үедэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы 430 ажаглалтануудые тусхай бүридхэл хиналтада абажа, тэдэнние усадхан зайсуулха хэмжээ хараалба.

Үгэ хэлэһэн делегадуудай тэмдэглэһэнэй ёһоор, партком тоосоото үе соо ниитэ-ойлгууламжын, партийно-эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулһан, өөрынгөө ажал ябуулга һайжаруулһан байна. Тиихэтэй хамта заводой үйлэдбэриин шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй, энэ ушарһаа цехүүдэй ажалда элдэб һаад ушаруулагдаһан зандаа. Заводой технико-экономическа үрэ дүн һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха гэһэн асуудалнууд парткомой гол анхаралда байха, холын хараатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна.

— Якорна цехэй коллектив урдахи зорилгоёо муу бэшээр бэелүүлнэ, — гэжэ делегат **Г. Ф. Филатова** тэмдэглээд, хэлээшэеэ батадхаһан хэдэн баримта дурдаа. Тиихэ зуураа тэрэ үйлэдбэриин зарим дутагдалнуудта конференциин делегадуудай анхарал хандуулба. Үйлэдбэриин һайн үрэ дүн туйлахын тула техническэ, экономическа һуралсал һайжаруулха, мастернуудта хэгдэдэг эрилтэ шангадхаха хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эрилтэ, хиналтын үшөө һула байһан ушарһаа хараалагдаһан хэмжээн бэелүүлэгдэнэгүй. Цехэй хүдэлмэри эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ түсэб дүүргэгдээгүй байһаар.

Вагон-хабсаралгын цехэй жэгдэ һайнаар хүдэлдэг болоһон тухай делегат **К. Н. Дамбуев** хөөрэжэ үгөө. Цехэй партийна организаци, коммунистнууд технико-экономическа асуудалаар саг үргэлжэ һонирхоно, асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүдэлмэришэдые элсүүлэн хабаадуулна. Гэбэшье, цехэй коммунистнууд ажалайнгаа зарим дутагдалнуудые зайсуулжа шадаагүй. Цехэй жэгдэ һайнаар хүдэлдэг болобошье, зарим ушарта халаанай, сүүдхын даабари дүүргэгдэнэгүй. Залуушуулые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дутагдал бии, бар хүсөөр бүтээгдэдэг ажал үшөөл ехэ байһаар. Парткомой секретарьнарай цехүүдээр ябажа, хүдэлмэришэдтэй ходо уулзажа, хөөрэлдэжэ байбалынь, ажалнай бүри урагшатай һайн байха һэн гэжэ тэрэ хэлээ.

Хүдэлмэришэдые коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй бэлэдхэл шадабари дээшэлүүлхэ, социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы, нүлөөлхы үүрэ һайжаруулха асуудалда конференциин анхаралые делегадууд **Г. А. Демин** (модельнэ цех), **В. С. Кузнецов** (завкомой түрүүлэгшэ) хандуулба. Зарим ушарта социалис мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Энэ ушарһаа үнэтэ зарим үүсхэл, түрүү онол арга, дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдоногүй, тэдэнние дэлгэрүүлхэ арга хангагданагүй. Түрүү дүй дүршэл шудалха һургуулинуудта хэшээлнүүд ёһо тэдыгээр үнгэргэгдэнэ, дүй дүршэл бодото дээрэнь шудалха, халан абалсаха хэрэг бодотоор эмхидхэгдээгүй. Мүрысөөнэй үрэ дүн согсолхо, жэшээлэн хаража үзэхэ хэрэг һайжаруулха, моральна, материальна урмашуулгын нүлөө дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэр тэмдэглэһэн байна.

— Залуушуулые хүмүүжүүлгэ орёо хэрэг, — гэжэ делегат, аппаратна цехэй комсорг **С. Бычков** хэлэбэ. Цехэй партийна, комсомолой организацинуud ажалай журам эбдэхэ ябадалда эбсэшэгүйгөөр хандана. Тиимэһээ журам эбдэхэ ушар үсөөрөө. Цехэй үнинэй хүдэлмэришэд залуушуулые даажа абаад, дүй дүршэлдөө һургана. Хүдэлмэришэн ангиин гоё һайхан заншалые залуу нүхэдтөө дамжуулан үгэхэ, һайн һайхан ёһо заншал, жэшээ дээрэ тэдэнние хүмүүжүүлхэ асуудалда саашадаа бүри ехэ анхарал хандуулха шухала тухай нүхэр **Бычков** хэлээ.

— Конференци дээрэ ганса партком тоосоно бэшэ, харин заводой бүхы партийна организаци, бүхы коммунистнууд тоосоно, тиимэһээ ажал ябуулгаяа шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэ ёһотойбди, — гэжэ зэд шудхалгын цехэй коммунистнуудай делегат **Г. Ф. Доржиева** тэмдэглээ. Цехэй коллективэй юрэнхы дээрээ гамгүй үрэ дүнгүүдые туйлаһан байбашье, ажал хэрэгтэнь горитой дутагдалнууд бии. Продукци үйлэдбэрилгэ, мүн үйлэдбэриин хэмжээн горитой ехээр дээшэлнэгүй. Шудхалгын түрүү онол арга удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд холын хараата асуудалнуудта ёһотой анхарал хандуулнагүй. Харин партийна комитедэй зүгһөө тэдэндэ шанга эрилтэ табигданагүй гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ.

Заводой үйлэдбэриин таһагай начальник, делегат **В. П. Тыванюк** үйлэдбэри оньһожоруулха, шэнэ түхэлэй продукци бүтээхэ асуудалда үгөө зорюулаа. Бүхы цехүүдые жэгдэ һайнаар хүдэлгэхэ талаар зохихо хэмжээ абаха, запасной частьнуудые олоор бүтээхэ шухала тухай тэрэ заагаад, оньһожоруулгын хүдэлмэрине һайн бэлэдхэлгүйгөөр хэһэн ушарһаа ашаг үрэнь бага гэжэ тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, электромашина цехтэ тодхогдоһон оньһожоруулагдамал линн хүсэд һайнаар хүдэлнэгүй гэбэ.

Гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ комсомолшууд, залуушуулай оруулжа байһан түһэ нэмэри тухай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **В. Лубсанов** хөөрэжэ үгөө. Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд **И. Ф. Новиков** (капитальна барилгын таһаг), **Р. И. Кушнина** (вагон бүридэлгын цех), **В. Н. Жужков** арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ), **В. М. Грязнова** (инженер), **Л. А. Чугунова** (зэд шудхалгын цех) кадрнуудай һуралсал, ажалай эмхидхэл, үйлэдбэри шэнэдхэн байгуулха асуудалнууд тухай тогтоһон байна.

Конференциин делегадууд парткомой хэһэн тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, хүдэлмэриинь дутагдалнуудые элирүүлэн шүүмжэлээ. Гэбэшье тоосоото һунгалтын конференциин хүдэлмэри тухай зарим ажаглалта хэхээр гэжэ һанагдана.

Республикымнай промышленностиин гигант болодог энэ завод бэлэдхэлтэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдөөр олон. Үйлэдбэриингөө шухала асуудалнуудые удаа дараалан, холын хараатайгаар шиидхэхэ арга боломжотой, хүсэ шадалтай. Тэд техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэрэ үргэлжэдэнь оньһожоруулха, энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ элеэр дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин хэмжээ ехэдхэхэ, ашаг үрыень һайжаруулха зарим асуудалнууд саг соогоо шиидхэгдэнэгүй. Партийна комитет үйлэдбэриин гол һудал олохо барилад, тэрэнһээ һабагша татан, бусад асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулаагүй гэжэ тэмдэглэхээр.

Элидхэлшэ нүхэр Уланов, үгэ хэлэһэн делегадууд эдэ бүгэдые тэмдэглээгүй гэхып аргагүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ заводой технико-экономическа үрэ дүн эли бодо һайжараагүй. Гол фонднуудһаа продукци абалга үшөө бага. Шэнэ техникэ, түхеэрэлгэ саг соогоо тодхогдоногүй, тиимэһээ тэдэнһээ продукци абтанагүй, үлүү гаргаша хэгдэһэн зандаа. Эдэ асуудалнууд тухай элидхэлшэ, делегадууд миин лэ юрэнхыгөөр тэмдэглээ. Иимэ дутагдалнуудай шалтагаан элирүүлэгдээгүй, тэдэнэй түлөө харюусаха ёһотой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ, заводой экономическа албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдаагүй.

Вулад шудхалгын цех шэнэдхэгдэжэ, мартен пээшэнүүдээ электрын пээшэнүүдээр һэлгэгдэжэ эхилһээр хэдэн жэл үнгэрөө. Шэнэ механическа цехүүдэй барилга мүн лэ унжагайруулагдажа байна. Энэ томо заводой бүхы хүдэлмэришэдэй аяар 60 процентнь туһалбариин, бар хүсэнэй ажал дүүргэнэ гээшэ. Тэд энэ дутагдал усадхаха талаар ёһотой тэмсэл ябуулагданагүй. 1972—1975 онуудта заводые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ коллективэй хүсэ шадалай элсүүлэгдээгүй, эмхидхэлэй зохихо хүдэлмэриин ябуулагдаагүй ушарһаа иимэ байдал тохёолдоо.

Хэрбээ партком, заводой дирекци партийна ёһоор бэе бэедээ, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табяад, урдахи зорилгоёо бэелүүлхэ гэжэ оролдоһон байгаа һаань, эдэ, мүн үйлэдбэриин бусад шухала асуудалнууд шиидхэгдэһэн байха һэн. Парткомой секретарь **В. А. Уланов**, үгэ хэлэһэн заводой начальник **А. С. Асеев** иимэ шанга эрилтэ бэедээ, хүтэлбэрилхы бусад тушаалтай мэргэжэлтэдэй урда табинагүй.

Шэнээр һунгагдаһан партком, тэрэнэй секретарьнар, заводой хүтэлбэрилэгшэд делегадуудай шүүмжэлхы ажаглалтануудһаа зүб тобшолол хэхэ, ойлгууламжын, эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэри улам һайжаруулха, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээ абаха, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, даажа абаһан ажалайнгаа түлөө коммунистнуудай, бүхы хүдэлмэришэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, баталан абаһан тогтоолнуудые дүүргэхын түлөө хиналта, эрилтэ хэхэ ёһотой гэжэ тон зүб конференци дээрэ заагдаһан байна.

Тоосоото һунгалтын партийна конференциин хүдэлмэридэ партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна. Мүн партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков**, Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Н. Вовк** конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

***

Конференци парткомой шэнэ состав һунгаа. Парткомой секретарьнараар **Уланов** Владимир Александрович, **Аюшеев** Цындыжап Жалсанович, **Саржан** Виктор Васильевич гэгэшэд һунгагдаба.

С. БАРДАМОВА.

Валентина Филипповна Арсентьева хэдэхэн жэлэй саанахана штамповщигой мэргэжэл шудалһан юм. Һайн шанартай продукци ехээр бүтээжэ, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. «Электромашина» заводой эрхим хүдэлмэришэн Валентина Арсентьева мүнөө 1974 оной февраль һарын түсэбөөр продукци гаргана.

Зураг дээрэ: штамповщица В. Ф. Арсентьева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҮБЭЛДЭ БЭЛЭН

Ахын аймагай «Улаан-Аха» колхозой малшад партиин обкомой юһэдэхи пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, малаа һайнаар үбэлжүүлхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргана. «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медальда хүртэһэн колхозой түрүү хонишон Доржиева Татьяна Дашиевнагай даадаг отара үбэлжэлгэдэ түгэс бэлдэнхэй. Хорёо хотонь заһагдажа, дулаалагдаа. Хурьга абаха байра бэлдээтэй. Мүн Владимир Мунконова, Дари Дугарова, Дулма Галсанова болон бусадай даадаг отарануудай хонишон үбэлые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ХОЁР ОРДЕНТО ТУГАЛШАН

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын эрхим малшадай нэгэн Цырма Базаровна Базарова.

ОПХ-гай энэ дүй дүршэлтэй үнинэй тугалшан малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсожо, ажалдаа ехэ амжалта туйлажа шадаа. 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ ажалаи габьяа харуулһанай түлөө Ленинэй орден хайрада хүртөө.

Цырма Базаровна нютаг зондоо хүндэтэй магтаалтай болоһоор үнинэй юм. Мүнөө тэрэ республика соогоо мэдээжэ болоһон малшан.

Октябрь һарын һүүл багта зарлагдаһан КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой ээлжээтэ бюродо сээжэ дээрээ Ленинэй орден, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденуудые яларуулан, баруун энгэртээ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутадай тэмдэг зүүһэн, дундуур наһанай юрын буряад эхэнэр КПСС-эй гэшүүн болохо хүсэлэнтэй ерээд һууба. Кандидат ябахадаа коммунистнуудай этигэл найдабарине ажал хэрэгээрээ хүсэдөөр харюулжа шадаһаншье һаа, зүрхэ сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэһэ хэбэртэй.

Бюрогой гэшүүд энэ үгэ дуугүй, түбшэн дару занталай эхэнэртэ этигэжэ, КПСС-эй гэшүүн болгон абаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэбэ. Партиин зэргэдэ үшөө нэгэ ажалша бэрхэ, нэрэ солотой хүнэй нэмэжэ ороһондонь бюрогой гэшүүдэй урмашан баясажа, һайн һайхан үгэнүүдые хэлэжэ, хани халуунаар амаршалһыень коммунист Базарова удаахан саг соо зосоогоо һанажа ябахал.

Цырма Базаровна Базаровагай түрэһэн нютаг Дээдэ-Ивалга тосхон юм.

Тэндэ хүрэхынгөө урда тээ ОПХ-гай рабочкомой түрүүлэгшэтэй уулзаа һэм.

— Базарова энэ ажахын байгуулагдаһан сагһаа хойшо мал ажал дээрэ эрхим һайнаар ажаллажа ябана. Хамаг юумэеэ өөрөө хуу хэдэг юм, — гэжэ тэрэ тобшохоноор хөөрөө һэн.

Хоёрдохи бригададань һаалиин хоёр фермэ бии юм. Тэндэ гараһан тугалнуудые Цырма Базаровна Баваасан Мижитов гэжэ залуухан хүбүүнтэй суг харууһална.

Цырма Базаровн[а] һаалишанаар юһэ[н] хүдэлһэн. Тиигэд[...] олдожо үгэхэгүйдэ [...] до тугалшан боло[...] тартай.

Тэрэнэй ажалай [...] хираанаар эхилдэг. [...] лөөгүүр тугалайн[...] руу яаран ерэжэ, [...] ри хэдэг ажалаа [...] халдаг. Ерээд туга[...] һү халааха, удаань [...] эдеэлүүлхэ, [...] арилгахаһаа эхилэ[...] юумэн яашаха һэм [...] тынь захаһаань [...] дууһаагүйдөө һанаа[...] амардаггүй. Хаж[...] уһаяа зөөхэ, түлээ[...] хэ.

— Манда жэлэй [...] сагта амаралта гэжэ [...] гүй. Заримандаа [...] болошодог. Тэд [...] һурашоод, эсэһэнээ[...] лэнгүй ябажа ябаха[...] Хоёр үхибүүдни ама[...] гаа үедэ ходо туһал[...] даг, — гэжэ Цырма [...] ровна хөөрөө һэн.

Тугалнууд гараһа[н] хоногоороо илгагдан [...] клеткэнууд соо байл[...] һайнаар эдеэлүү[...] Үбһэн, дабһан, хол[...] жээл гэхэ мэтэ, юр[...] һалдадаггүй. Үдэршье [...] шье уһан ходо [...] байдаг. Тиимэһээ на[...] гал түргэнөөр үбһэ [...] уһа уужа һурана [...] Һү үдэртөө хоёр да[...] жадаг. Нарай туга[...] һара соо үдэр бү[...] литр һүн угжаар эд[...] дэг. 70—80 хоногой [...] да тугал бүхэн 29[...] һү эдихэ нормотой. [...] һайнаар харууһала[...] тэнжээгдэһэн тугалну[...] гэн томожоно. Хажу[...] бурдууг, кисель [...] юм. Гурбан һаратай [...] нуудынь центнерһээ [...] татадаг. Һайн тугалну[...] хирэдэ 150 килограм[...] нүүртэй болодог байн[...] шээнь, октябрь һара [...] рэнэй тугалнууд хоно[...] дэ 913 граммаар шэ[...] нэмээгээ. Зунай [...] рюулаанда ябахадаа [...] ингэжэ шэгнүүрээ ех[...] мээдэг.

Цырма Базаровна [...] соо хэһэн юумэеэ [...] тоолодоггүй. Ажалаа [...] жэ дүүргээл һаа, [...] орой болоһон хойно [...] лайнгаа байраһаа [...] ошодог.

М. ЦЫРЕН[...]
Улаан-Үдын аймаг.

ОРОЛДОСОТОЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ ДҮ[...]

Хүдөө нютагуудта барилга ехээр хэжэ, ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха гэһэн партиин XXIV съездын зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн харюусалгатай асуудал хүдөө барилгашадай урда табигдаа бэлэй. Манай 590-дэхи оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныш барилгашад урдань жэлдээ 1.400 мянган түхэригэй барилга хэдэг һаа, мүнөө 2 миллион түхэригтэ хүргөө. Түргэнөөр, һайнаар барилга хэжэ, хараалагдаһан болзор соонь ашаглалгада тушааха гэһэн хүсэл зорилготойгоор барилгашаднай ажаллана.

Жэшээлхэдэ, манай колонныш үнинэй хүдэлмэришэн, эрхим штукатурщик Клавдия Афанасьевна Соркало даажа абаһан ажалаа ходо һайнаар дүүргэдэг. Тиимэ эрилтэ хамта хүдэлдэг басагадайнтаашье урда табина. К. А. Соркалын бригадын басагад һүүлэй табан жэл соо нэгэшье голодоһо гаргаагүй байха юм. Аймагай түб Кабанск тосхондо баригдаһан 16 бүлэ айлай орохо гэрэй, аптекын болон машинно-тоололгын станциин байшангай дотор талын хүдэлмэри эрхим шанартайгаар бүтээһэн юм. Гүрэнэй комисси һаяшаг энэ гэрнүүдые тушаажа абахадаа, эгээл дээдын сэгнэлтэ табижа, барилгашадыемнай ехэл магтаа һэн.

Клавдия Соркало шэнги ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд коллектив соомнай олон лааб даа. Шулуушадай бригадир Николай Владимирович Матвиенко, Алексей Сидорович Вербицкий гэгшэд мүн лэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, һайн шанартайгаар барилга хэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлдэг юм. Эдэнэр абаһан даабарна амжалтатайгаар дүүргэһэн лэ байдаг. Матвиенкын даадаг бригадын хүдэлмэришэд, «Шергинский» совхоздо 200 эбэртэ бодо малай байра барижа байна. Эдэнэр энэ барилгаяа болзорһоонь 10 хоногоор урид, декабриин 1-дэ ашаглалгада үгэхөөр уялга абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Бригадынь гэшүүд модошо дарханай, шулуушанай, бетонщигой мэргэжэл шудалһан. Модоор, шулуугаар барилга хэдэг. Хамаг ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээһэн лэ байдаг. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулха гэһэн зорилго манай бэрхэшүүлнай урдаа табина. Залуушуул мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлэн һурана. Бүлта хүдэлмэришэднай халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдодог. Энэнь ехэл һайшаалтай гээшэ.

Мүнөө хүдөө ажахые промышленна аргаар хүгжөөхэ гэһэн шухала зорилго табигдана. Үхэр малай, хони хурьгадай ,гахайнуудай байрануудые һайнаар, таарамжатай зохидоор бариха болгодоно. Бидэнэр 450 малай байха фермын шэнэ проект абанхайбди. Тэндэ малай тэжээл бэлэдхэхэ, хубаажа үгэхэ, үнеэ һааха ажал сүм оньһожоруулагдаһан байха юм. Мүнөө «Щергинский» совхоздо энэ барилгаяа эхилээбди. Мүнөө 4 тракторай орохо гаражай, уһа халааха котельнын һуури табигдаад, барилга түлэг дундаа ябажа байна. Барилгашаднай энэ ажалаа ерэхэ жэлэй сентябрь һара соо дүүргэхээр уялга абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Энэ харюусалгатай барилга Алексей Сидорович Вербицкиин даадаг комплексно бригадын коллективтэ, даалгагданхай. Эдэнэр мүнөө халаан бүриингөө даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Барилгын материалаар таһалтаряагүй хангаад байбал, А. С. Вербицкиин даадаг бригадын хүдэлмэришэд фермын барилгые саг болзор соонь дүүргэхээр лэ хэбэртэй. Посольск һууринда 320 үхибүүдэй һураха дунда һургуулиин, 200 хүнэй багтаха һууха клубай барилга эхилэнхэйбди. Энэ барилгануудые һайнаар бүтээхын тула хүдэлмэришэднай яһала оролдоно. Бидэнэр байгша оной эхинһээ 16 бүлэ айлай орохо хоёр гэр, аймагай аптекын, машинно-тоололгын станциин байшан. 300 тугалай байра, 1000 дүрбэлжэн метр талмайда теплицэ барижа, эрхим шанартайгаар ашаглалгада үгөөд байнабди. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй дүүрэтэр хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Барилгашаднай энэ үлэһэн богонихон саг соо бүри шангахан/наар хүдэлхэ ушартай болоод байна. Тингэбэл бидэнэр абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжотойбди.

Бидэнэр декабрь һара соо 24 бүлэ айлай орохо нэгэ гэр, 300 эбэртэ бодо малай байра, профессионально-техническэ училищиин хамтын байра ашаглалгада үгэхэ ёһотойбди. Энэ бүхы барилгануудаа саг болзор соонь ашаглалгада үгэхын тула хүдэлмэришэднай ехэ үүсхэл оролдолго гаргана гэхээр.

Абаһан уялгаяа дүү[...] шададаг, ажалша түр[...] дэлмэришэд манай [...] тив соо олон гэжэ [...] һэм. Жэшээлбэл, манай [...] нэй шулуушан Семен [...] сандрович Шевелев [...] скын аймагай хүдөө [...] гуудта нилээд олон ба[...] хэлсэһэн. Тэрэ тоодо [...] люйн цементын, асбо-це[...] нэ хэрэгсэлнүүдэй за[...] дые бодхоолсоһон юм. [...] арбаад хүдэлмэри[...] өөрынгөө мэргэжэлдэ [...] һан байха. С. А. Шеве[...] даадаг бригадын колл[...] барилгын объектн[...] 5—10 үдэрөөр урид д[...] жэ шадаһан лэ байдаг. [...] велев бригадынгаа ажа[...] бөөр эмхидхэнэ. Тиим[...] тэдэнэр барилга түр[...] хэнэ бшуу. Байгша онд[...] мён Александрович б[...] на подряд хэрэглэхэ [...] шиидэһэн юм. Энэ [...] гаргаһан Москвагай [...] барилгашан, Социалис [...] лай Герой Н. А. Злоб[...] ажалтай танилсажа ер[...] лэй. Тэрэнэй бригадада [...] шахуу хүдэлжэ, ажа[...] рэгтэйнь һайса тани[...] Мүнөө С. А. Шевел[...] бригадын коллектив [...] аргаар хүдэлхэ бэлэ[...] хэжэ байна. Ерэхэ [...] эхинһээ подрядна аргаар [...] рилга хэжэ эхилхэнь. Т[...] хэдэ манай колонныш ба[...] гашад бүри түргэнөөр, [...] шанартайгаар барилга [...] Кабанскын аймагай [...] ажалшадай, хүдэлмэри[...] эрилтые хүсэд хангадаг [...] лохо бээз.

А. ТОЛСТИХИН
«Бурятцелинстрой» трестын 590-дэхи оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын прораб.

СССР-ИНДИ: ХАНИ ХАРИЛСААН БЭХИЖЭН[...]

СЭЛМЭГ ТУНГАЛАГ ҮДЭР Памиртахи Заалайска хүтэл шэлэнүүдэй оройдо гарахадаа, уняартан хүхэржэ байгаа аяар холо Энэдхэг оронои зурагархан газарые хаража болоно: манай оронууд нэгэ нэгэнһээ иимэ дүтэ байдаг. Гэбэшье гео графическа талаараа дүтэ байлгань бэшэ, харин Индиин, СССР-эй хоорондохи хани барисаанай жэлһээ жэлдэ бүри хүгжэжэ байһан ушарынь манай хоёр оронние улам дүтэ болгоно бшуу.

«Эб найрамдалда дуратай, амгалан ёһоор зэргэ оршохо хүсэлэнтэй. колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда ба үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэлдэ нэгэн адли һанал бодолтой байһан дээрэһээ, харилсаа холбоогоо хүгжөөхэдөө, али алиндань аша туһатай эб найрамдал дэлхэй дээрэ хангаха байһан дээрэһээ Инди, Советскэ Союз харилсаа холбоогоо бата бэхеэр тогтооно», — гэжэ Индиин Премьер-Министр Индира Ганди һаяхан тэмдэглээ һэн.

Индиин бэеэ дааһан байдалтай болохоһоо холо урда тээ Британиин дарлагша мүлжэгшэдтэ эсэргүүгээр энэдхэг арадай хэһэн эрэлхэг тэмсэлые совет арад хүндэлдэг, тэрэнэй хойноһоо анхаралтайгаар адагладаг байгаа. Эгээл имэһээ манай орон түрүүлэн Индитэй дипломатическа харилсаа тогтооһон юм. Политическэ, экономическа бэеэ дааһан байдалаа бэхижүүлхэдэнь, оромнай Индидэ туйлай ехэ туһа хүргэдэг байгаа, мүнөөшье хүргэжэ байһаар. Англиин колони байһан энэ гүрэнэй нэрэ хүндые уласхоорондын оршом соо дээшэлүүлхын тула социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай хамта СССР ехэ оролдолго гаргана.

Хани хүршэ ёһоной, али алиндань ашатай туһатай харилсаанай заншал совет-индиин харилсаанай үндэһэ һууринда табигданхай. Хоёр оронои хоорондохи эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорто 1971 оной августын 9-дэ гар табигдахадань, харилсаамнай улам бата болоо. «Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам совет-индиин хани барисаан улам бэхижэнэ, — гэжэ Л. И. Брежнев һаяхан Ташкентдэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн. — Саашадаа харилсаа холбоомнай бүри бэхижэжэ, манай оронуудай арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада һалбаран мандаха байһаниинь дамжаггүй».

Манай оронои дэмжэлгэ, туһаламжаар Индидэ дала гаран промышленна предприятиин баригдаһан ушар совет-индиин харилсаанай үргэн ехэ байһые элирхэйлнэ. Мүнөө совет-индиин харилсаанай хүдэлжэ байгаа табин барилга Индиин машина бүтээлгын бүхы продукциин—85 процентые, хүндэ электро-түхеэрэлгын — 60 процентые, буладай — 38 процентые, нефтиин продуктнуудай — 35 процентые, алюминиин — 25 процентые, электрын элшэ хүсэнэй 20 процентые үгэнэ. Эдэ предприятинууд проектнэ дүүрэн хүсэндөө орохо-доо, жэл бүри орондоо 17 миллион тонно булад, 13 миллион тонно нефть, 100 мянган тонно алюмини ба хүндэ промышленностиин бусад продукци үгэхэ байна.

Индидэ национальна хүндэ индустри хүгжөөн байгуулгада Советскэ Союзай үнэн зүрхэнэй ехэ туһа хүргэжэ байһыень эдэ тоо, баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Хүндэ индустри республикын бүхы экономикын үндэһэ һуури болоно.

Бхилайн, Бокарын бу[...] шудхадаг, Ранчидахи [...] машина бүтээдэг, Хард[...] тахи хүндэ электро-ту[...] рэлгын заводууд, Дурга[...] тахи шахтын түхеэрэлгэ[...] дые хэдэг, Хайдербадай [...] Ришикешэй медикамент[...] дые гаргадаг заводууд, Ко[...] лиин, Бараунийн, Матху[...] нефть болбосоруулдаг за[...] дууд — эдэл даа, Инди[...] ба Советскэ Союзай хар[...] саа холбооной гол шух[...] шатанууд.

Урда ба Зүүн-Урда [...] дахи металлургическа [...]

«КОЛОСОК» АГИТБРИГАДА — МОСКВАДА

-Дүүмын соёлой ордоной дэргэдэхи агитационно- һайханай бригада тухай һураг суу үнинэй таранхай. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулаг- Шэтэ хотодо үнгэрһэн агитационно-уран һайханай -дануудай харалгада «Колосок» хабаадалсажа, түрүү -инуудай нэгые эзэлээ һэн. Мүнөө энэ коллектив бү- -ссин эрхим агитационно-уран һайханай бригадануу- декадада хабаадалсахаяа Москва хото һаяхан мор-.

Энэ агитбригадын ажал хүдэлмэри, оролдолго, концер- программа тухай хөөрэжэ үгэхыень арадай уран бү- -ий республиканска байшангай директор Н. Г. Донсо- -ые манай корреспондент гуйһан байна. Тэрэ хөөрөө- уншагшадай анхаралда табибабди.

СЭЛЭНГЫН аймагай соёлшод тухай һүүлэй үедэ магтаалай үгэнүүдые ходо дууланабди. Үнэхөөрөөшье «Сэлэнгэ» гэжэ арадай дуу болон хатарай ансамблиин хүбүүд, басагадай хатарые хүн зон нэрьемэ альга ташалгаар угтадаг ха юм. Харин Сэлэн-Дүүмын соёлой ордоной дэргэдэхи «Колосок» гэжэ агитационно-уран һайханай бригада тухай мүнөө хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Энэ агитбригадын хүтэлбэрилэгшэ Сергей Максимович Покацкий эмхидхэхы шадабаритай хүн. Оройдоол арбаад хүнүүдһээ бүридэһэн коллективые хүтэлбэрилхэдэ барагтай бэлэн гэжэ һанахаар aаб даа. Зүгөөр агитбригадын гэшүүд бултадаа Сэлэнгын совхозой түб буусада ажаһуунагүй ха юм. Жэшээлхэдэ, хонишон Юрий Чубарь арбаад модоной газарта, отара дээрэ ажаһуудаг. Тиихэдэ Оксана Ивашина совхозой хоёрдохи отделени болохо Билюутэдэ ажаһууна. Тиигээдшье өөһэдын баянист гэжэ үгы. Гусиноозёрск хотын хүгжэмэй һургуулиин багшанарые гуйха болохош. Эдэ хүнүүдые суглуулжа, концертдэ бэлдэхэ хэрэгтэй болохош.

Элбэг бэшэхэн костюмуудаа, хүгжэмэй инструментнүүдээ автомашинада ашаад, холын отара, гүүртэнүүдтэ ошохоо тэдэнэр мордодог. «Колосок» агитбригадын ерэхые холын бэлшээридэ ажаһуудаг малшад, хонишод хүлеэжэ ядан байдаг.

«Колосок» агитбригадын коллектив ехэ эбтэй аетэй юм. Эдэнэр Сэлэнгын аймагай хонишод, таряашад, малшадые соёл культурын талаар хангаха хэрэгтэ хэдэн жэлэй туршада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Совхоз агитбригадада автоклуб худалдажа абажа үгөө һэн. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо «Колосок» агитбригадын һураг суу мүнөөшье болотор замханагүй. Эдэнэр аймагай, республикын уран һайханай харалгануудта хабаадажа, хододоо илан гарадаг юм.

Энэ агитационно-уран һайханай бригадын программые хаража үзэхэдэ, ехэ һонин. Совхозой дирекцидэ, партийна организацида бодото туһа хүргэхэ талаар агитбригадын гэшүүд ехэхэн оролдолго гаргана. Концертынь программа совхозой хүдэлмэришэдэй дайшалхы зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь нүлөөлхөөр табигданхай. Жэшээлхэдэ, «Мал ажал — дайшалхы фронт» гэһэн программань мал ажалай продукци улам ехээр тушааха хэрэгтэ зорюулагданхай.

Сэлэнгын совхозой түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар агитбригада оролдожо, элдэб жанрнуудые шадамараар хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, һаалишадта ошоходоо, «А мы особая бригада — по безопасности труда» гэһэн программа харуулдаг байна.

Энэ жэлэй июль һара соо Сэлэн-Дүүмын артистнууд Шэнэ хотодо үнгэрһэн Зүүн Сибириин зониин агитационно-уран һайханай бригадануудай бүхэсоюзна харалгада хабаадалсаа һэн. Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй, Шэтын областиин, Хабаровскын хизаарай эрхим агитбригаданууд энэ харалгада хабаадалсаа бэлэй. Мүн СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэроссин харалга дээрэ энэ бригада онсо шалгаржа, лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Агитбригадын хүтэлбэрилэгшэ Сергей Покацкий, почтальон Оксана Ивашина, багша Светлана Очирова, хонишон Юрий Чубарь, пионервожатанууд Надежда Павлова, Наташа Еретнева гэгшэд Бүхэроссин уран һайханай харалгын лауреадууд болоо һэн.

...Шэтэ хотын олохон предприятинуудай хүдэлмэришэд «Колосок» агитбригадын концерт хужарлан хаража, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа бэлэй. Шог ёгто үгэнүүдые, баснинуудые уран гоёор хэлэхэдэнь, зал соо һууһан хүнүүд «хүхэ модон» энеэлдэхэ юм. Илангаяа «Элүүр энхэ ябаха гээ һаа...», «Архиншадые харгыһаа зайлуулагты!» гэһэн шог ёгто хуудаһануудынь олониие һонирхуулна.

Агитбригада арбан хоер хүнһээ бүридэнэ. Соёлой ордоной методист Людмила Могбунова, багша Светлана Очирова, соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэ Василий Мадаганов, клубые даагша Мэдэгма Гомбоева, ВЛКСМ-эй совхозой комитедэй секретарь Людмила Селезнева, хонишон Юрий Чубарь гэгшэд ехэ эдэбхитэйгээр агитбригадын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Зай, нимэл даа.

Бүхэроссин эрхим агитационно-уран һайханай бригадануудай декадада «Колосок» агитбригадамнай амжалтатайгаар хабаадалсаг лэ гэжэ юрөөе!

ХУБИЛГАГДАҺАН ХИЗААР

Камагуэй... Оройдоол арбан табан жэлэй урда тээ Кубын энэ провинциин нэрэ саахарай тростнигай ехэ плантаци ба нэлэнхы уужам бэлшээринүүдые һануулдаг һэн. Тэрэниие бултыень латифундистнүүд эзэлжэрхёод, харин утытэй таряашад элдүүрилхэ газаргүй зобожо байгша бэлэй. Тэрэ үедэ Камагуэй провинциин талын харгыгаар хэдэн арбаад километр ябаад, нэгэшье ехэшэг тосхон харангүй үнгэршэжэ болохоор байгаа. Помещигүүдэй эзэмдэһэн газар тойрон борсойлдоһон урсахан гэрнүүдтэй тосхонууд жэлэй эхэнхи сагта хооһон байдаг һэн. Саахарай тростнигай хуряагдажа үйлэдбэрилэгдөөд байһан үедэ үлэн хооһоор туража үхэшэхэгүйн тула таряашад хүршэ провинцинууд руугаа ошодог байгаа.

Камагуэйн арад зоной зобөлон гансал ажалгүй байлга бэшэ, эндэ гэр байра дутамаг, хүн зоной һургуулигүй, үхибүүдэй хосорхо ушарнуудшье олошоронхой һэн. Эндэ 120 гаран мянган хүн уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй байгаа.

Арадай засагай үедэ энэ провинциин түхэл шарай бүхы Кубынхидал адли танигдахаар бэшэ болотороо һэргэн хубилаа. Революциин илан мандаһанай һүүлээр, оронойнгоо энэ гээгдэнги районие экономическа, социальна талаарнь хүгжөөхэ хэрэгтэ гүрэн ехэ анхаралаа табиһан байна.

Камагуэйн экономикын гол үндэһэн һуури урдынхидаал хүдөө ажахы, нэн түрүүн саахарай тростник үйлэдбэрилгэ юм. Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ барайгар ургуулагдадаг болонхой. Ехэ сөөрэмүүд тоггоогдожо, эндэ нёдондо жэл 35 мянгаад тонно барайгар хуряагдаһан байна. Мүн цитрусэй, ананасай плантацинууд үргэдхэгдэнэ. Эдэ орон доторшье хэрэглэгдэдэг, харин гүрэнүүдтэ худалдагдадаг юм. Мал ажал Камагуэй повинциин хүдөө ажахыда онсо һууриие олонхой. Энэ жэлдэ малшад 86 миллион литр һү гүрэндөө тушаахаар шиидэнхэй.

Мүнөө Камагуэйдэ хүдэлмэришэд үсөөдөөд байна. Ондоо провинцинуудһаа залуушуул эндэ хүдэлхөөе ерэдэг. Мүнөө сагай техникэ таряашадта ехэ туһа хүргэнэ. Унаагай сарнуудай орондо таряалан дээрэ тракторнууд гаранхай, «мачете»-гэжэ хадуур-хутагыень тростник хуряадаг комбайнууд һэлгээ. Мүнөө жэлэй ургаса хуряалга дээрэ хүдэлмэринь 35—40 процент оньһожоруулагданхай. Барайгар ургуулагшадта хүдөө ажахын авиаци ехэ туһа хүргэнэ. Илангаяа «АН 2» түхэлэй совет самолёдууд эндэхи зоной магтаалда хүртэнхэй.

Камагуэйдэ гансашье хүдөө ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэнэ бэшэ. Провинциин хото городуудта шэнэ завод, фабрикануудай мантан хоолойнууд бодоно. Эндэ металлургическа, химическэ, эдеэ хоолой, бүд нэхэлгын предприятинууд, загаһанай комбинадууд, барайгар хатаадаг, цемент үйлэдбэрилдэг заводууд баригдана.

Провинциин таряашад болон хүдэлмэришэдэй ажабайдал үндэһөөрөө хубиланхай. Дардам харгынууд город, тосхонуудые холбоно. Таряашадай шэнэ гэрнүүдтэ зайн гал оруулагданхай. Жэл бүри Камагуэйн хэдэн мянгаад зон шэнэ байрада ороно. Гансал энэ жэлдэ 4 мянгаад айл шэнэ байра абаха юм. Һуралсалай энэ жэлдэ провинциин һургуулинууд болон институдуудта 20 мянгаад хүн һурана. Һаяар Камагуэй «Игнасио Аграмонте» университедтэй болохо.

Г. ПЕТРОВ.
ТАСС-ай корр.

ФАБРИКА СООГОО ТҮРҮҮ

зүйлэй конфетэнүүдые шанартайгаар бүри үйлэдбэрилэн гаргаха зорилго Тарбагатайн -ска фабрикын коллек- табинхай. Фабриинэй хүдэлмэришэн Болотовагай даадаг бри- хүдэлмэришэд хододоо шанартай продукци гар- -лаан бүриингөө дааба- -20 процентээр үлүү- -рдэнэ. Бригадынь гэ- Д. Ставникова, Ф. И. -нова гэгшэд конфетэ технологи һайнаар -нхай.

-ида Григорьевна -кова бригадынгаа хү- -шэдэй үйлэдбэрилһэн -инь шанарые нари- шалгажа, элирүү- дутагдалаа саг дары- усадхуулдаг юм. Һара -гөө даабари үлүүлэн тула тус бригадын -тив жэлэй эхинһээ дам- Улаан вымпел алдан- -жа ябана. Л. Ф. Боло- даадаг бригадын кол- «1973 оной социалис -ндэ илагша» гэһэн хүртэхын түлөө тэм- улам шангадхана.

-АГ ДЭЭРЭ: түрүү хү- -шэд (зүүн гарһаа) ком- басаган Л. Акинфиева, Номоконова гэгшэд.

З. ВЕСНИНАГАЙ
фототекст.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

УЛААН-БААТАР

АХА ДҮҮ ХОЁР ОРОНОЙ ХАРИЛСААН

ТАСС

Экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар Монгол-совет правительстванууд хоорондын комиссиин X заседани эндэ боложо дүүрэбэ. Арадай ажахын түсэб хамтаараа зохёон бэелүүлхэ, хоёр ороной министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо, промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүдэлмэриин ашаг олзо хангаха талаар дурадхалнууд энээн дээрэ оруулагдаһан байна.

МНР-эй газар дээрэ зэдэй, молибденэй ехэ ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ «Эрдэнэт» гэжэ монгол-совет горно-шанаржуулгын хамтын предприяти бии болгохо тухай МНР-эй правительствын, СССР-эй правительствын хоорондохи хэлсээндэ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков гар табяа.

Ашагта малтамалнуудые шанаржуулгын комбинат, Салхит-Эрдэнэт гэжэ түмэр харгы, Дархан-Эрдэнэт гэжэ автомобильна харгы, гүрэнэй хилэһээ Эрдэнэт хүрэтэр татагдаһан ехэ вольтын электро-дамжуулгын линии, байрын, соелой-ажаһуудалай ба үйлэдбэриин, туһалбариин бусад барилганууд «Эрдэнэт» гэжэ предприятида хабаатай юм.

СЭВ-тэ хабаатай гэшүүн оронуудай экономикэ хүгжөөлгын бүлэг программа бэелүүлгэдэ тус предприяти айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Ю. Цеденбал хэлсээндэ гар табилгын үедэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Байгша, мүн ерэхэ табан жэлнүүдэй үедэ энэ шухала барилга хэгдэхэ байна.

«Эрдэнэт» — монгол ба совет арадуудай, МНР-эй болон Советскэ Союзай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаа, али бүхы харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлгын бодото гэршэ жэшээ мүн.

1974 ондо Советскэ Союзай, Монголой хоорондын эд бараанай эрьесэ тухай протоколдо ноябриин 22-то мүн лэ гар табигдаа.

Советскэ Союз машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, нефтиин продуктнуудые, түүхэй эд болон материалнуудые, мүн арадай үргэнөөр хэрэглэдэг бусад эд бараа Монголой Арадай Республикада эльгээхэ юм. МНР мяха, мал ажалай бусад продуктнуудые, мүн хүнгэн ба горнорудна промышленностиин продуктнуудые, барилгын материалнуудые Советскэ Союзда эльгээхэ байна.

ХАНФИ

Сүлөөлэгдэһэн районуудта дөбтолно

ТАСС

Байгша оной ноябриин 17-до сайгон захиргаанай сэрэгэй самолёдууд Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан дундуур районуудтахи һуурин тосхонуудые бомбодоһон, буудаһан байна гээд АПО агентство мэдээсэнэ. Куангдык провинциин сүлөөлэгдэһэн районуудые бомбодоо.

Энэ үдэр сүлөөлэлгын армиин зенитчигүүд сайгон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй долоон самолёт буудажа уна гааба. Байгша оной ноябриин 18-да сүлөөлэлгын армиин ПВО-гой хүсэнүүд Бынь-фыок порвинцида үшөө нэгэ самолёт буудажа унагаагаа гээд «Нян зан» газетэ бэшэнэ.

АДДИС-АБЕБЭ

ОАЕ-гэй шиидхэбэринүүд

ТАСС

Африкын нэгэдэлэй эмхиин Министрнүүдэй Соведэй онсо яаралтай сесси эндэ дүүрэбэ.

ОАЕ-гэй оборонын асуудалнуудаар комиссиин зүблөөе байгша оной декабрь һарада Аддис-Абебэдэ зарлаха гэһэн шиидхэбэри түгэсхэлэй заседани дээрэ абтаа гээд ОАЕ-гэй генеральна секретариин орлогшо Питер Ону мэдээсээ. Португалиин колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлдэнь Твиней-Бисау гэдэг Республикада нүлөө ехэтэй туһа хүргэхэ тухай асуудал эндэ зүбшэгдэһэн байгаа. ОАЕ-гэй социальна, экономическа асуудалнуудые эрхилдэг комисси декабрь һарада мүн лэ сутларха байна. Шэнэ республикын правительствада али бүхы туһа хүргэхэ тодорхой хэмжээнүүдые зүбшэлхэ юм.

Сесси Гвиней-Бисау гэдэг Республикые ОАЕ-гэй гэшүүндэ абаба.

БОНН

Европодохи аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной түлөө

ТАСС

Европодохи аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэхэ шухала гэжэ сэрэгэй захиргаанда зүрюу харша ябуулгануудые хэдэг Баруун Германиин хүсэнүүдэй съезддэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Советскэ Союзтай ба ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые, ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорые шууд сэхээр бэелүүлхэ шухала гэжэ съездэ хабаадагшад элирхэйлһэн байна.

Германиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Г. Мис съезддэ хабаадагшадые амаршалан үгэ хэлэбэ. Эб найрамдалай, шахардуу байдал һулаpуулхын түлөө, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоо тоггоохын түлөө ФРГ-гэй бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

БЕРЛИН

ШИИДХЭХЫ ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ЖЭЛ

ТАСС

1973 он дэлхэйн политическэ байдалда ехэ, шиидхэхы туйлалтануудай жэл, Германиин Демократическа Республикын али бүхы талаараа хүгжэн бэхижэлгын жэл болоһон байна гэжэ ГДР-эй христианско-демократическа союзай түрүүлэгшэ Геральд Геттинг, партиингаа президиумэй Берлиндэ болоһон заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгрессэй хүдэлмэри тухай ХДС-эй түрүүлэгшын орлогшо Вольфганг Хейль хөөрэбэ.

Президиумэй заседанида хабаадагшад коммюнике тунхаглуулхадаа, империалис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые шууд сэхээр элишэлхэ, эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлхэ, шахардуу байдал һулаpуулха шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна. ГДР-эй хүсэ шадал бэхижүүлхэ, Советскэ Союзай ба социалис ханн нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдэй харилсаа саашадань гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ ХДС-эй гэшүүн бүхэн туһа нэмэри хэхэ ёһотой гээд докумет дотор хэлэгдэнэ. 1973 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлхын тула партиин гэшүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

ГАЗААШАА ГАРАХА БЭЛЭДХЭЛ ХЭЖЭ ДҮҮРГЭБЭ

ТАСС

«Скайлэб» станциин гурбадахи экипажай космонавтнууд газаашаа — замбуулин худар гараха бэлэдхэлээ ноябриин 22-ой үдэһөө хойшо дүүргэбэ. Байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ приборнуудай нэгэнэй антеннэ заһабарилха, астрономическа приборнуудай пленкотой кассетэ һэлгэхэ зорилгонууд эдэнэй урда табигдана.

Замбуулин худар гарахадаа, үмдэхэ скафандрнуудаа абахын тула контейнер нээхэдээ, экипажай гэшүүд скафандрнуудай досоо талынь буриташоод байхыень хараба. Газаашаа гарахадаа, хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүдынь, хубсаһа хунарынь нэгэдэхи экипажай ниидэлгын эхинһээ хойшо «Скайлэб» дээрэ байдаг юм. Хоёрдохи экипажынь Газартаа бусахадаа, эдэниие тусхай контейнер соо хэһэн байгаа. Скафандрнууд яагаад буриташаха болоо юм гэжэ космонавтнууд өөһэдөөшье, мүн ниидэлгын хүтэлбэрилэгшэдшье даб дээрэ элирүүлээдүй. Буриташаһан газарыень тусхай бодосоор аршаад хатаахые экипажай гэшүүдтэ зүбшэл үгтөө. Станциин һэрюубтэр таһалга соо энэ хубсаһа хунарынь яһала түргөөр хатахаа аабза гэжэ багсаагдана. Хэрбээ замбуулин худар гаратарынь скафандрнуудайнь хатаагүй гээшэ һаань, газаашаа гаралгаяа, наада захынь, нэгэ хоногоор хойшолуулха ушартай болохо байна.

НЬЮ-ЙОРК

ИЗРАИЛИИН ҺУЙДХЭЛТЭ ШЭНЭ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Дайнай ябуулгануудые болюулха тухай Аюулгай Соведэй тогтоолые Израилиин сэрэгүүд бүдүүлигээр эбдэн, Дүтын Зүүн зүгтэ дайнай ябуулгануудаа үргэлжэлүүлһээр. Израилиин эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулганууд тухай ООН-ой адаглагшад мэдээсэнэ.

Ноябриин 19-дэ Суэц хото шадархи ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй Финляндиин сэрэгүүдэй байһан газарые Израилиин сэрэгүүд артиллереэр, миномедоор буудаһан байна. Энэ үдэр израилиинхид Сириин бэхилэлгэнүүдые буудаа.

Ноябриин 18-да дээрмэшэ сэрэгшэд Ливанай газар дайдые буудаа. Энэ үдэр Израилиин самоледууд Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн орожо, Мерджаюн, Набатия, Бинт-Джубайль нютагууд дээгүүр ниидэһэн байна.

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ Египедэй тала эбдэбэ гэжэ худал хуурмаг шалтаг барин, Израиль зэбсэгтэ ябуулгануудаа үргэлжэлүүлнэ. Теэд Израилиин эдэ бүхы гомодолнуудай нэгыеншье Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин түлөөлэгшэд баталбагүй.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

-КС, ЭНГЕЛЬС, ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД — ЮГОСЛАВИДА

-ЛГРАД. Эндэхи «Просве- -жэ хэблэл хүдэлмэришэ- -удалөөнэй түүхэ шэнжэл- -союзна институдтай хам- К. Марк, Ф. Энгельсэй зо- -нуудай суглуулбариин 16 хэблэн гаргаха талаар ажал ябуулжа байнхай. 11 хэблэгдэн гараа, энэ дүүрэтэр үшөө долоон бэлэн болохоор хүлеэг-.

К. Маркс, Ф. Энгельсэй зо- -нуудай суглуулбарие хэб- — марксизм-ленинизмын -гуудай зохёолнуудые -хэ, тэрэниие олон түмэ дунда тараaха талаар юго- хэблэлнүүдэй үнгэргэжэ ехэ ажал ябуулгын нэ- хубинь мүн. Загребэй «На- » хэблэлэй 160 мянган -тээр гаргаһан К. Маркс, Энгельс ба В. И. Ленинэй -лнуудай шэлэгдэмэл най- боти энэ жэлдэ номой ма- -уудта ороһон байна. К. Маркс, Ф. Энгельс ба И. Ленинэй зохёолнуудые амяарнь, суглуулбари- болгоод, югослав хэблэлнүүд гаргана. Юго- -да һаяхан боложо дүүрэ- номой габшагай һара литература олоной тараaха гэһэн уряа до- үнгэргэгдөө.

ВЕНГРИДЭ СТАНОК -ЭЭЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

-ДАПЕШТ. Жэл бүри Венг- промышленность бүтэ- -этэй 15 мянган станок гаргана. Тэрэнэй эхэнхи хубинь хилын саана худалдагдадаг. ВНР-эй продукци дэлхэй дээрэ хаа хаанагүй үнинэй суурхадаг болонхой. Венгер станок бүтээгшэд тон нарин, программна жолоодолготой станогуудые бүтээхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. 1965 ондо Чепелиин станок бүтээлгын заводто түрүүшын иимэ станогой зохёогдоһон сагһаа хойшо энэ ажалай эхин табигдаһан байна. Заводой бүтээн гаргадаг 24 станогой 9-ниинь мүнөө программна жолоодолготой болонхой.

Станогуудые бүтээн гаргадаг хоёрдохи ехэ предприятинь Сим гэжэ комбинат юм. Тэрэнэй үйлэдбэриин шухала темэнүүдэй нэгэн хадаа программна жолоодолготой станок зохёон бүтээлгэ болоно. Һаяхан предприятиин коллектив ЕВ-630 түхэлэй хэдэн станок бүтээжэ, мэргэжэлтэдэй үзэмжэдэ табиба. Тус станок металл отолдог станогуудай эрдэм-шэнжэлэлгын туршалгын институдай (ЭНИМС) совет мэргэжэлтэдтэй хамта зохёогдоһон байна.

БОЛЗОРҺОО УРИД ДҮҮРГЭГДЭЭ

ГАВАНА. Кубын тунец загаһа баридаг флот энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо хоёр һараар урид дүүргэбэ. Октябрь 8 мянга гаран тонно тунец загаһан баригдаһан байна. Загаһа олзоборидог бусад флодуудай коллективүүд абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Загаһа бариха мүнөөнэй онол арганууды, загаһа олзоборилтые эрхилхэ зохид районуудые шэнжэлхэ национальна институт орон дотор байгуулагдаа. Энэ орондо хүдэлжэ байһан совет мэргэжэлтэд кубын загаһашадта ехэ туһа хүргэнэ. Совет болон кубин загаһашадай хани барисаан, хани нүхэсэл — Кубын арадай ажахын энэ шухала һалбариин хүгжэлтын саашанхи амжалтануудай түшэг тулгуури мүн.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГА

СОФИ. Перник хото шадар, Струма мүрэн дээрэ ехэ барилга эхилбэ. Промышленностьда хэрэглэгдэһэн уһые сэбэрлэхэ орон доторхи ехэ түхеэрэлгэ эндэ байгуулагдаха юм. Тэрэнэй ашаглалгада ороходо, Струма мүрэнэй уһые ямаршье хэрэгтэ хэрэглэхэ шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ болоно.

Перник хото шадар эхилһэн ажал — Болгариин правительствын, гүрэнэй нютагай зургаануудай байгаали хамгаалхэ талаар ябуулжа байдаг хэмжээнүүдэй нэгэ хубинь мүн. БКП-гэй X съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, түсэбтэ зургаадахи табан жэлэй туршада соо энэ хэрэгтэ 500 миллион лев, тэрэ тоодо уһа сэбэрлэхэ барилгануудта 300 милилон лев һомологдоо.

Болгари байгаали хамгаалха талаар СЭВ-эй оршомдо аха дүү бусад оронуудтай эдэбхитэйгээр харилсадаг байна.

(ТАСС).

предприяти — Бокара- металлургическа ком- Энэдхэг ороной түхэл -йе үндэһөөрнь хубил- байна. Шулуулиг тэг- , гантан хахаршаһан ху- хүрьһэтэй газар, -рска таряашадай ажал- гараар элдүүрилэгдэһэн -хан газар... Оройдоол жэлэй урда тээ Бо- оршон тойронхи газар түхэл шэнжэтэй бай- юм. Харин мүнөө 200 шахуу хүн зонтой промышленна ехэ түб урган -жо байна. Хэтэдээ но- тарималнууд эндэхи -гаалиие бүри үзэсхэлэн -хан болгоно. «Манай оро- индустрижүүлхэ хэ- -тэ сэгнэшэгүй туһа хүр- байһанайнь түлөө Со- -тскэ Союзда баяр баясхалан хүргэнэбди», — гэжэ Премьер-Министр Индира Ганди, 1972 оной октябриин 3-да Бокаридэ түрүүшын доменно пеэшэные ашаглалгада оруулалгын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ һэн.

Национальна экономикын гүрэнэй секторэй гол һалбаринуудые хүгжөөхэдэнь, Индидэ Советскэ Союз ехэ туһа хүргэнэ. Мүнөө гүрэнэй сектор ниитэ-национальна промышленна үйлэдбэриин 70 процентые үгэдэг юм.

Советскэ Союзтай хани харилсаамнай адли тэгшэ эрхын, али алиндань ашатай туһатай байлгын гол ёһонуудта үндэһэлнэ гэжэ Индиин гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагшад нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байна. Һаянай СССР Инди хоёр худалдаа наймаа үргэнөөр хэнэ. Манай орон сай, кофе, тамхи, джут, арһа, арһан гутал ба бусад зүйлнүүдые Индиһээ худалдажа абадаг. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Индиин промышленностиин урган хүгжэхэдэнь, промышленна эд бараа — экскаваторнуудые, түмэр замай вагонуудые, электромоторнуудые, булад, нэхэгдэһэн хубсаһа хунар, шэрэ будагуудые СССР худалдажа абана. Мүнөө газаашань гаргадаг промышленна эд бараанайнгаа 48 процентые Инди манай орондо эльгээнэ. Индиин ба Советскэ Союзай хоорондо худалдаа наймаанай түрүүшын хэлсээнэй баталагдаһаар үнгэрһэн хорин жэлэй туршада соо хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн 300 үлүүтэй дахин нэмэжэ, байгша оной һүүл багта 4 миллиард рупида хүрэхэ байна.

Индиин олохон экономистнуудай мэдэрһэнэй ёһоор, хүдөө ажахы хүгжөөлгэдэ Советскэ Союзай үзүүлһэн туһаламжа Индидэ ехэ туһатай. 35 мянга гаран совет трактор, комбайн Энэдхэг ороной нуга таряалан дээгүүр амжалтатайгаар ажаллана. Мүнөө орон дотор хүдэлжэ байгаа гүрэнэй оньһожоруулагдамал 13 фермын 6 ажахы СССР-эй туталамжаар эмхидхэгдэжэ, совет хүдөө ажахын техникээр бүрин хангагдаһан байгаа. Эдэнэй эгээн ехэ Суратгархска фермэ — ороной эгээн лэ ехэ олзо доходтой ажахынуудай нэгэн мүн. Нёдондо жэл тус ажахын олзо доход 1,5 шахуу миллион рупи болоһон байна. Тэрэл жэлдэ фермэ 100 мянга гаран гектар талмай дээрэһээ гектарай 117 центнер барайгар хуряагаа һэн. «Энэнь имагтал манай орон дотор бэшэ, харин хүдөө ажахы хүгжөөхэ талаар урагшаа гараһан Японойхидо орходоо үлүү ехэ байна», — гэжэ Индиин гүрэнэй фермэнүүдэй нэгэдэлэй директор М. Р. Кришна ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Советскэ Союзай дүй дүршэл хэрэглэн, коммунист Ахутха Менон түрүүтэй Урда Индиин Керал штадай правительство Эрнукалам округтохи Иллитходто Индидэ түрүүшын колхоз байгуулаа һэн. Энэ ажахы байгуулхадань, совет мэргэжэлтэд ехэ туһа хүргэһэн байна.

Имагтал экономическа ба худалдаа наймаанай һалбаринуудта бэшэ, харин эрдэм наукын, соёл культурын, техникын һалбаринуудта Инди, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Жэшээнь, хоёр ороной эрдэмтэд замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар аша үрэ ехэтэйгээр ажаллажа байнхай. Энэдхэг мэргэжэлтэнэй бүтээһэн, Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одон 1974 ондо СССР-эй газар дайда дээрэһээ табигдахаар хараалагдана. Экономическа, научно-техническэ харилсаанай талаар совет-индиин хамтын комисси амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэхынь урда тээ, Советскэ Союзтай хани барисаатайгаар, харилсаа холбоотойгоор ажаһуухые энэдхэг арадай хүсэжэ байһаниинь илангаяа элеэр харагдана. Индиин элдэб политическэ партинуудай түлөөлэгшэд, гүрэнэй, политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад энэ гайхамшагта ушар хэрэгые хүндэтэйгээр хүлеэжэ байна. Энэнь хани барисаата хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй, арадуудай хоорондоо үгээ ойлголсолгын, этигэн найдалгын гэршэ тэмдэг болоно гэжэ тоолоно. «Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр манай ороондо ерэлгэ гүрэнүүдэймнай харилсаанда шэнэ шата нээжэ, Индиин ба Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхэ арга олгохо байна», — гэжэ Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ Ш. Д. Шарма ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

И. КОЛЬЦОВ.
ТАСС-ай корр.

Дели.

ЭЖЫ. БАСАГАН. ИНАГ ДУРАН.

ТАБАН жэлэй саана болоhон ушар. Зунай дулаахан үдэр hэн. Үүдэнэймнай хонхо гэнтэ сошонгироор, удаанаар ханхинашаба. Наралтайл хэрэгээр ерэhэн хүн ингэдэг ха юм даа. Үүдэеэ нээбэб.

— Оо, харьш, Наташамнай институдээ дүүргээб гэжэ телеграмма сохибол. Баяраа багтаажа ядахадаа, танайдаа гүйжэ ерэбэлби,— гэжэ хүршэ Татьяна Васильевнамнай тэрэ телеграммаяа намда hарбайба.

— Ах даа, мүрhөөмни гайтай томо үргэбшын унаhан шэнги болобо, —гээд Татьяна Васильевна нюдэеэ аршасагаан, диван дээрэ hуушаба, — Баярлаhан хирээ бархирха гэдэгтэл уймарлажа байнаб даа. Папочкамнай ямараар баярлагша aaб!

Тэрэ үедэ Наташын эсэгэ Николай Александрович санаторидо амаржа байгаа. Хүршэ эхэнэртэеэ бүхэли үдэртөө хөөрэлдэжэ, баярыень хубаалдажа hуугаа hэмди. Татьяна Васильевна яажа айл болоhон, түбхинэhэн, хөөрхэн басагатай боложо, жаргаhан тухайгаа хөөрөө hэн.

...1944 оной хатсуу хүйтэн хабарай үдэр тэдэ хоёр Улаан-Үдын вокзал дээрэ танилсаа hэн. Мыcовая ошохоёо поезд хүлеэжэ hyyhан Таниин хажууда үрөөhэн хүлгүй, хоёр гартаа таягтай хүбүүн дэбхэншээн ерэжэ, урдаhаань сэхэ харан зогсошоо бэлэй. Басаган аягүйрхөөд, буруу харашоо.

— Танилсая. Фронтовик Коля, Ленинградые хамгаалhан сапёр, гвардиин сержант... — гээд, тэрэнэй огсом хоолой бүдэхиртэшэбэ. Танин эрьелдэхэдэ, тэрэ хүбүүн уруутаа харанхай, уралаа зуушоод байгаа hэн.

— Хүлисыт, би... би таниие гомдохоогоо гүб? Теэд танихагүй аад...

— Та үглөө бүри минии сонхо доогуур гарадагта. Бухгалтераар ажалладагта. Таня гэжэ нэрэтэйт. Мүнөө амаралтын үдэр эжыдээ ошохотнай. Би мэдээ hэм. үрөөhэн хүлтэй инвалидтай ямар басаган, иланганя тандал сэбэр басаган танилсахые хүсэхэб даа. Хүлисэгты,—гээд, тэрэ таягуудаараа тос-тос тоншон дэбхэншээшэбэ. Таня тэрэнэй сахигар сагаан шарайе, үдхэн hорьмоhотой сэлмэг хүхэ нюдэ, үшөө сээжэдэнь ялалзаhан хэдэн орден, медальнуудые обёоржо үрдеэ...

—Мүнөөшье болотор ойлгодогтүйб, ямар мэдэрэл досоомни орьёлшоhон юм?—гэжэ Татьяна Васильевна тэрэ холынгоо түрүүшын уулзалгые hанаандаа оруулан, энеэсэгээн байжа хөөрэнэ.—Али хайрлал байhан юм гү, али дуран гү... бү мэдэе. Гэнтэл мэдэхэдээ хойноhоонь харайжа ябааб. Тиигээдшье уданшьегүй гэрлэлгэ.

Нүхэд басагадынь, түрэл танилынь хорёодшье, харааrаадшье үзөө. Дэмы. Таня анханhaa үсэд, hанаhанаа абаагүйдөө hаладаггүйхэн басаган hэн.

Тиигэжэ 1944 оной шара набшын халуунай үеэр залуу хоёр хуби заяагаа ниилүүлhэн юм. Илалтын агуу hайндэрые Татьяна нарай-лалгын гэр соо угтаба. Илалтын басаган. Тэрэ гэhэн сагhaa хойшо Майн 9 энэ бүлын эгээл дурасхаалта hайндэр болонхой.

Наташые бултаараан угтаа бэлэйбди. Долгитоhон хара үhэеэ мүр дээгүүрээ надхууhан, нугархай илдам хүдэлсэтэй, дулааханаар ошотоhон харасатай басаганай самолёдhоо буужа ерэхэдэ, юундэб даа «Татьяна Васильевна Николай Александровичтай танилсахадаа эгээл иимэ сэбэрхэн ябаал даа» гэhэн бодол досоомни түрэжэ. зүрхэ сэдьхэлыем уяруулаа hэн. Нээрээшье, зурагтал сэбэрхэн Таня басаганда дурлашаhан хүбүүд хэды олон байгааб! Теэд тэрэ гансал Колиие шэлээ. Өөрhөөнь байха. бэеэшье хамгаалжа шадахагүй шахуу хүбүүндэ инаг дуранайнгаа дээжэ амасуулан, хуби заяагаа үршөөгөө...

Уданшьегүй Наташа Улаан-Үдын нэгэ заводто инженер-экономистаар хүдэлжэ эхилээ hэн. Тэрэ түбшэн даруухан зантай, уян сэдьхэлтэй басаган юм. Би тэрэнэй нэгэтэшье мэндэшэлэнгүй гарахые гү, али гэртэхиндээ хэрзэгы шэрүүнээр хандажа байхые обёороогүйб. Сүлөө сагтаа ходол гэртээ ном тэбэреэд лэ hууха.

— Наташа. саад сэсэрлигээр ябыш. Кино, театр гэжэшье байна ха юм. Эдир залуу наhaяа гэрэй оёорто үнгэргэхэ гээгүй hаа, үетэн нүхэдөөрөө сэнгэжэ, зугаалжа, хүхижэ үрдииш,—гэхэ мэтээр бидэ басагые боhохобди.

—Хаягтыл даа —гэжэ тэрэ маанадhaa залхуурангяар гараараа зангаха.

Нэгэтэ Татьяна Васильевна hанаата болонги минии hамганда шэбэнэбэ: «Энэ басагамнай солдадhaa бэшэг абанал. Уншаха гээд ядажа байнаб, чемодан соогоо хээд. суургадажархина. Энэшни нэгэтэйл гээшэ ха, дан лэ haa, гэртээ шэбээлhэн басаган».

— Нүхэр хүбүүниинь байгаа гээшэ гү? Теэд инаг нүхэртөө үнэн сэхэ ябахаhaa дээрэ юун байхаб? Наташамнай молодец ха юм,—гэжэ минии hамган таhа дүүрэбэ.

—Үү, юу хэлээ гээшэбши! —гэжэ Татьяна Васильевна hоно боргооhонhoo нюураа аршалhан мэтэ гараа арбагануулба.—hургуулитай амитан сэрэгтэ ябаа гэхэ гүбди. Ехэдээл haa, арбан класстай юрын хүдэлмэришэн аабза. Би, юрэдөө, басагаяа тиимэ хүндэ хадамда үгэхэеэ hyр гаагүйб. Дээдэ hургуулитай хүрьгэнтэй болохоб. Вот.

Тэрэ гэhэн сагhaa хойшо хүршэ эхэнэрэймнай зан абари тад ондоо болошоо бэлэй. Басагаяа гоёор хубсалуулаад кино, театраар ябаха, танил, таладаа айлшалха. Хожомынь мэдэхэдэмнай, тэрэ Наташадаа амараг нэгые олгуулха hанаатай тиигэhэн байшоо. Яhала бараг янзын хүбүүд «хартылаадшье» үзөө hэн. Наташа тэдэнэй hанаае заhажа гэхэ юм гү, али сүлөө сагаа юрэл зохидоор үнгэргэхын тэдыдэ гэхэ юм гү—кино, театрта ошолдоод, hүүлээрнь сэхээ хэлэдэг байhан юм гээ бы даа. Юуб гэхэдэ тэдэ уданшьегүй харагдахаяа болишодог бэлэй.

Наташын хүдэлжэ эхилhээр жэл тухай сагай үнгэрөөд байхада, Татьяна Васильевнагай гарта үнөөхи солдадай бэшэг одоошье орошобо.

—Мэдээл hэм, эхын зүрхэн тухайлдаг, таадаг лэ юм байна. Солдаднай токарь мэргэжэлтэй хүн... фэ-зэ-ушник, тьфуу! Тэрэ янданда дурлахые хаанаhaa hанааб, энэ эмэ,—гэхэ мэтээр хараал шэрээл сонхын шэл сохиhон мүндэртэл адхаршаба даа. Уур сухалдаа ухаа мэдээгээ алдажархиhан эхэ аманда орошогүй, хэлэндэ торосолдошогүй муухай хардалга басаган тухайгаа сэрэгшэ хүбүүндэ бэшэбэ. Энээниие юун гэжэ нэрлэлтэйб? Түрэhэн эхын мунхаг зэбүүрхэл гү, али мухар дурлал гү?

Эхэ оронойнгоо амгалан байдал сахижа, эрэ түрэhэн нангин уялгаяа дүүргэжэ ябаhан юрын совет сэрэгшэ хүбүүн инаг басаган тухайгаа түрэhэн эхэhээнь иимэ удхатай бэшэг абахадаа мунсаар сохюулшаhандли болоо ёhотой даа. Теэд тэрэнэй гажарал ба сэдьхэлэйнь хёморол, найдал ба гомдол тухай бэшээдшье яалай даа.

—Нөөхинь бэшэхээ болибо, досоомни hэгээ оробо даа,—гэжэ нэгэтэ Татьяна Васильевна мүр дээрэhээ хүндэ ашаа хаяжархиhан мэтэ толгойгоо хянсагад гүүлээ hэн.

Наташа үдэр хоногой үнгэрхэ бүри hүргүйхэн, бэехэнээ адуулаад, дуугайхан ябадаг болошоо бэлэй. Тэрэ хаанаhaa эхэмни тиимэ юумэ хэжэрхёо тэжэ мэдэхэб даа.

Мүнөө Наташа хорин наймаатай. Эдир наhаниинь бусалтагүй үнгэрөө. Гансаархаал зандаа. Бүри хүндэ халдасагүй, зугаа зориггүйхэн болошонхой. Харгынь: гэр-завод-гэр. Татьяна Васильевнагай соол хара үhэниинь хюруутажа, шэнгэрэнхэй. Диванайнгаа захада дүмүүхэн hyyгаад, ном уншажа hyyhан басагаяа харахадаа, эльгэ зүрхэниинь абаргаар бажуулгаhан мэтэ үбшэнтэйгөөр ян гээд абадаг.

Тэрэ халаадайнгаа хармаанhaa пулаад гаргажа хамараа аршаад:

— Басага-аан, газаагуур ябаад ерэхээ яанаш даа,—гэжэ уйлаганан шахуу хэлэдэг.

—Үгы дөө, мама, эсээб... амархамни...

«Наташа ингээд лэ гансаараа үлэхэнь гээшэ аал» гэжэ бодоходо, досоо тэсэлгүй уйтай. хайратайл даа. Эжы, абын заяагаар ямар hайхан сэсэг мүндэлhэн аад. дэльбэеэ хүсэд дэлгэжэ үрдингүй...

— Ажабайдалда элдэб ушар тохёолдодог юм. Наhаншни залуу. Хуби заяан тухайгаа бодоод үзыш. Хүлеэhэн нүхэршни айл боложо түбхинэнхэй ха юм, —гэжэ хэлэхэдэмни Наташын нюдэн хүйтөөр ялас гээд абаа hэн:

—Оо, юун гэнэт! Би ондоо хүндэ дурлажа шадахагүйб.

— Теэд дайн байлдаандашье инагуудаа алдаhан...

—Орхигты, орхигты. Этигүүлхэгүйт. Минии дуратай хүн амиды мэндэ ябана ха юм!

... Үдэр хоногууд, hара жэлнүүд үлхэлдэн ошожол байна. Татьяна Васильевна бишыхан зээ хүбүүтэе., зээ басагаханаа үлгыдэхые хүлеэнэ... Тэрэ сагай ерэбэл, мүр дээрэhээнь булай томо ашаан мухарншаха hэн ха.

Эхын дуран элдэб лэ байдаг гээшэ ха даа.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

АВТОРhAA: Эдэ зоной нэрые би зорюута hэлгэбэб.

Нэгэдэхи классайхид хэшээлдээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТОЛИ

ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛБА

hАЯХАН Буряадай номой хэблэлээр Цыремпил Доржиевай «Эрэ хүн уйладаггүй» гэжэ рассказуудай, Владимир Халхуевай «Алтан дэбтэр» гэжэ онтохонуудай согсолборинууд гаража, үхибүүдhээ гадна, ехэ хүнүүдыешье баясуулаа ёhотой.

Иимэ номуудай олохоноор гаргагдадаг болдhые онсо тэмдэглэмээр.

Цыремпил Доржиевай ном гурбан рассказhaa бүридэнэ. («Мэтиипэртэй хоюулан», «Багахан үхибүүн ябахадам», «Эрэ хүн уйладаггүй»). Түрүүшын рассказ соо хани нүхэсэл, бэе бэедээ туhалха тухай гол түлэб хэлэгдэнэ. Гэбэшье хүмүүжүүлгын удха шанартай, тоб гэмэхэн тобшолол автор хэжэ шадаагүй. Имагтал юун болоhые, Мэтиипэр рассказай герой хоёрой юу хэhыень харуулаад лэ үнгэршөө.

Энэ талаар нүгөө хоёр рассказынь зохид байна. «Багахан үхибүүн ябахадам» гэжэ рассказынь ехэ болоhон хүнэй зүгhөө хөөрэгдэнэ. Гэбэшье үхибүүдэй эрдэм мэдэсэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ ёhотой. Мүн аймшагтай ехэ түймэрэй үедэ хүн зоной гаргаhан баатаршалга бага үетэндэ үльгэр жэшээ болохо үгэхэ зэргэтэй.

«Хүн болохо багаhaa, хүлэг болохо унаганhaa» гэжэ манай арад хэлсэдэг. Тиимэhээ «Эрэ хүн уйладаггүй» гэжэ рассказай герой Алдар хүбүүнэй бэрхэ hайн хүн болохо байhандань батаар этигэмээр байна. Ангууша нохойень машинатай зоной хулуугаад ябашахадань, ямар зүрхэтэйгөөр хойноhоонь эрьеюулэн ошоно, hанаhандаа хүрэхын тулада ямараар оролдоно гээшэб?

Нохойгоо бэдэржэ ябахадаа, тэрэ олон муу, hайншье хүнүүдтэй ушарна. Хүнүүдэй туhалыш гэхэдэнь арсанагүй. Ехэл hайн hайхан сэдьхэлтэй хүбүүн байhаниие автор hонор зохидоор харуулжа шадаа.

Цыремпил Доржиевай ном хэлэнэйнгээ талаар яhала hайн. Тэдэнь ойлгосотой.

ВЛАДИМИР ХАЛТУЕВАЙ онтохонуудые манай газетын уншагшад саг үргэлжэ уншажа байдаг. Энэ хүмнай арадай аман зохёол hайн мэдэхэ тула онтохонууд соогоо тэдэнэй онсо зүйлнүүдые, уран hайханай гол гол хэрэгсэлнүүдые хурсаар хэрэглэжэ, hонирхожо уншамаар бүтээлнүүдые бэшэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Баян зоной хобдог муухайе харуулhан («Аргатай Ендон». «Булганда обтоhон баян тайшаа хоёр», «Барлаг хүбүүн мэхэтэй, баянай сүндүүг мэхэтэй», «Хомхой hанаанай хосоролго», «Хүлеэгдээгүй уулзалга»), тэдэнэрэй тэнэгые, үгытэй ядуу зоной ухаансар, сэсэн тодоор элирүүлhэн («Ж... дай», «Сэсэн гулабхаа», «... гэн эгэшэ»), онтохонууд согсолбори соо ороо.

Гэбэшье онтохонуудай ... солбори соо үнэн болоhон ... рай («Агнуури») юундэш... оруулагдаhаниинь ойлгох... бэшэ. Жанр гээшын илгаае ... таар сахижа, номуудые бү... хэдэг hаань hайн hэн.

Имагтал Владимир Хал... вай онтохонууд алишье та... раа hайн. Тиимэhээ үхибүү... яhалашье баясуулха бэзэ ... найдагдана.

Эдэ номуудай шэмэглэл ... хай хэдэн үгэ хэлэе. Уран ... раашад Ф. И. Балдаев, А. Сахаровская гэгшэд номой ... хые уншагшадта бүри эли ... до болгохые яhала орол... Гэбэшье зарим ушарта, и... гаяа Цыремпил Доржие... ном соохи зурагуудынь ... рал татасагүй байха юм. ... зариманайнь байгуулга, сю... даншье haa хилбархай.

Цыремпил Доржиевай, Вл... димир Халхуевай номууд... таанад, хүндэтэ уншагшад, ... шаhаншье байжа болохот. Т... мэhээ эдэ номууд hонирхо... уншамаар гэжэ хэлээ ха... мнай, зүбшөөхэ бээзт гэ... найдагдана.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Нахид Абу Захра *(Арабуудай Нэгэдэмэл Республика)*

ГУРБАДАХИ БОМБО ХАЯГДАХАГҮЙ!

Нагасаки хотымни
Налагай аха дүүнэр!
Хиросима хотымни
Хитүү эгэшэ дүүнэр!
Олтирогтнай
Ондоо хүхэ
Огторгой доро
Оршон байгаал...
Олтирог дээрээ таанад
Олоороо гоё hайхан
Үндэр бодол бододог
байгаат.
Үлгын дуу дууладаг
байгаат.
Долоон үнгын
Домогто hолонго
туяараад,
Тэнгэри өөдэ
Тэгшэ хүүргэ татадаг
hэн.
Олтирог дээрэтнай
Омог найдал
Оршон байгаал,
Сарюун,
Арюун
Сакура сэсэгүүд
Сагаалхин гоёор,
Үнжэгэн үрнаар
Үлэ мэдэг зэдэлэн,
hайхан хабар
hалбардаг бэлэй...
Энэ юун болобоб?
Энэ ши яабаш гэнтэ?
Энэ би яабабиб hаhа?
Сэнхир тэнгэри гэнтэ
харлаад,
Сэсэршэбэл газарай
шорой.
Шуhан бороо гэнтэ
адхараад,
Шулуун мүндэр ороо.
Үхэлэй хажуур hиинажа,
Үйлэ лайгаар аашалба.
Үлэн hалхин эшхэржэ,
Үхэhэдые хараашалба.
Зүдэр зутар ажалhaа
Зүдэржэ үхэл эсээ ха.
Бухы юумэн аалидаhaap
Бүрэнхы мананда
ээлэгдээ ха.
Хаанаб даа нэгэ тээ
Ханхинана аал
Илалтын дохёо?
Хаанаб даа нэгэ тээ
Хахинана аал
Жагсаалай алхам?
Үзэмжэгүй хооhон газар
дээр

Үнэhэ шандаруу
хиидэнэ...
Нагасаки хотымни
Налагай аха дүүнэр!
Хиросима хотымни
Хитүү эгэшэ дүүнэр!
Августын hарын сагаанда
Аюулта хии үзэгдэл
hүнинин зоргоор
hүүдэлзээсэ хатарна.
Эдир яион хүүхэн
Элшэдэ ехээр хорлогдон,
Үдэр бүри муудажа,
Үхэхэнь даа аргаахан.
Шонтогор хушуугаа
ракетэнүүд
Шохойлгоно өөдэнь.
Үргэлжэ мотоорой
дүүеэн соо
Үүр сайлган саанаhaa
Үзэмжэгүйл, муухайл
даа.
Самолёдой hүүдэр
Сараа болгон газарые
Харлуулан хушана,
Хажуушаа ногоон тужа
руу
Халюухайдан элинэ.
Бүгтэгэр
бомбардировщигой
Бүдүүн гүзээн соо
Гурбадахи бомбо
Залхуу нойроор hажана...
Үгы! Бидэ хэзээшье
Үзэлтэ энэ бомбые
Хаюулхагүйбди! Үгы!
Тэрэ ниидэhэн аюулые
Тэнгэриhээ сарахабди!
Эб найрамдал юунhээшье
Энэ дэлхэйдэ үнэтэй.
Амгалан байдал —
Арад олоной
Үнэн хэрэг лэ,
Диилдэшэгүй хүсэн лэ.
Гурбадахи бомбо
хаягдахагүй!
Тандаа, Хиросима,
Тандаа, Нагасаки,
Тангаригланабди!
Одо мүшэд Хиросима
дээгүүр
Ониб-аниб гэлдэнэ.
Одо мүшэд Нагасаки
дээгүүр
Ониб-аниб гэлдэнэ.
Зоной үхэhэн
Зоболонто газарые
Огторгойн олон
Одо мүшэд гэрэлтүүлнэ.

Хорлогдоhон уhан
дээгүүр
Холо хүрэтэр миралзана.
Үнжэгэн сэсэгүүд
hалбардаг hэн эндэ —
Үнэhэн лэ үлөө.
Үндэр бодол ерэдэг hэн
эндэ —
Үнэhэн лэ үлөө.
Хүдэлсэгүй хорото нимэ
шандаруу
Хүрьhэтэ дэлхэй дээрэ
хаанашье үгы.
Үхэлэй нүхэнhөө хүнүүд
Үндын бодонол.
Аюул зоболонhоо,
хүнүүд
Айхаяа болиноол
Үхэхын тула хүнүүд
Үндынэ бэшэл,
Түгэншэлхэ зобохын тула
Түрэнэ бэшэл—,
Инаг дуранай,
Зол жаргалай,
Тэмсэлэй түлөө
Тэдэ хүнүүд ерэнэл.
Үрн хүүгэднай
Үргэн газар дээрээ
Энхэ амгалан
Энеэлдэн ябаhай!
Амгалан байдал
Алтан дэлхэй дээрэ
Олон олон жэлнүүдтэ
Оршон мандаhай!
Атомна бомбын
hархягтал хара утаа
Амитан хүн бүхэн
Бү үзэhэй!
Энэ дэлхэйдэ,
Энэ гашуун дэлхэйдэ,
Энэ дэлхэйдэ,
Энэ шэрүүн дэлхэйдэ
Нэгэ хүн шэнгеэр
Барандаа, хүнүүд, сугтаа
Бата бэхеэр жагсая!
Одо мүшэд Хиросима
дээгүүр
Ониб-аниб гэлдэнэ.
Одо мүшэд Нагасаки
дээгүүр
Ониб-аниб гэлдэнэ
Одо мүшэд шахаа
тангаригымнай
Шагнажа байна:
Гуламта газар дээрэ
Гурбадахи бомбо
хаюулхагүйбди!

Гунга ЧИМИТОВ
буряадшалаа.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. **Бакугай архитектор Л. Л. Берберовэй бүлэдэ Энэ Кинг-II арсалан хоёр жэлэй саада тээ бии болоо hэн. Берберовтэнэй Ева, Рома үхибүүдтэй тэрэ түргэн нүхэсөө.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Л. Белберовтэн арсалануудтаяа. ТАСС-ай фотохронико.

ТААБАРИНУУД

Дэлхэйн гурбан улаан:
(жаргалтай шабгансын
хасар улаан,
жалгада гүйhэн үнэгэн
улаан,
жабартай газарай
шэнэhэн улаан).
Дэлхэйн гурбан шэрүүн:
(түрэлөө мэдэхэгүй
нохой шэрүүн,
түмэрөө танихагүй
хуурай шэрүүн,
замби түбидэ заряа
шэрүүн).
Дэлхэйн гурбан хурса:
(үүлэнэй забhарай
наран хурса,
үхин хүнэй хүбүүн
хурса,
үтэлhэн хүнэй хэлэн
хурса).
Дэлхэйн гурбан хара:
(өөнтэг ноёной hанаан
хара,
үтэлhэн мориной урал
хара,
үмхи хуhанай гол
хара).
Дэлхэйн гурбан ехэ:
(тугас шубуунай hүүл
ехэ,
тэнэг хүнэй hанаан ехэ,
туранхай малай яhан
ехэ).
Дэлхэйн гурбан hайхан:
(шэнэхэн ургаhан сэсэг
hайхан,
сэсэн хүнэй сэдьхэл
hайхан,
сэлмэг тэнгэриин агаар
hайхан).
Дэлхэйн гурбан ута:
(алаг шаазгайн hүүл
ута,
булагтай газарай модон
ута,
худалша хүнэй хэлэн
ута).
Дэлхэйн гурбан дутуу:
(далай хабхаггүй,
тэнгэри баханагүй,
дэлхэй бүhэгүй).
Дэлхэйн гурбан хүхэ:
(үүлэтэй тэнгэриин
орой хүхэ,
Үншэн хүнэй шарай
хүхэ,
Үтэлhэн мориной нюдэн
хүхэ).

Г. ЛЕНХОБОЕВОЙ.
суглуулбариhaa.

МОНГОЛ АРАДАЙ ОНЬhОН ҮГЭНҮҮД

Мэдэжэ абабал — эрдэм,
Мэндэ ябабал — жаргал.
Дуугарбал дуу
нэгэтэйгээр,
Дугтарбал хүсэ
нэгэтэйгээр.
Ухаа hайтын хэлэн хурса,
Удам hайтын унаган
хурдан.

Морнной hайн эмээл...
Хүнэй hайн дэгэлhээ...
hайн мориндо эзэн ол...
hайн хүндэ нүхэр ол...

С. СУХБААТАРАЙ
суглуулбариhaa.

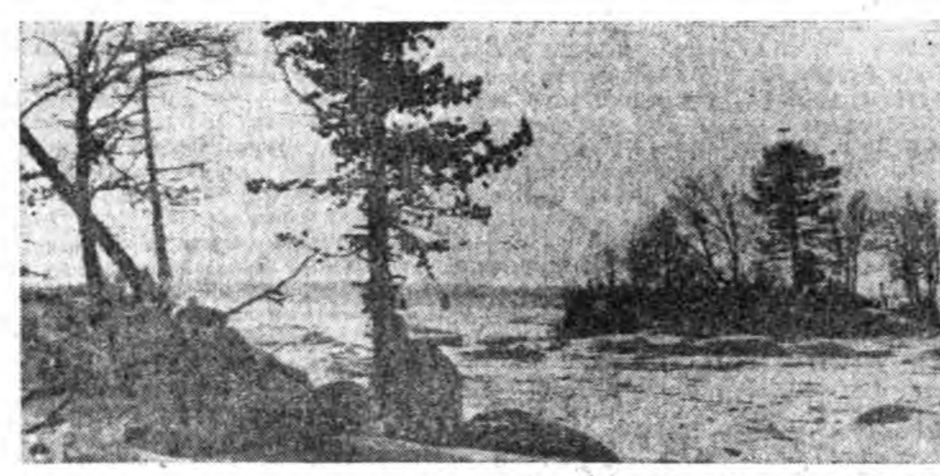

Сагаан даляар дэбеэд,
Сарюун үбэл эрьеэ.
Бордоhон жороолон
гүйгөөд,
Боролжын эбэртэ тогтоо.
Хүлгэн бадараа
сэдьхэлдэм
Хүнгэн гуниг түрөөд,
Урдын дуутай нютагаа
Инагай зүрхөөр дуулааб.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Шог

ЯГААН КОСТЮМ

Апрелиин эхеэр бэлэй. Хайрата инаг hамгамни Москваhaa ерэхэдээ костюм оёхо бүд асарбал даа. Гоё гээшэнь хэлэшэгүй. Майн hайндэртэ үмдэхэ гэжэ бодоод, оёдолой комбинат бушуухан ерэбэб.

Залуухан басаган бүдыем задалжа хараад, мүрэ, бэеым хэмжэжэ үзөөд, моджурнал иран дурадхаба. Таатай зохид зурагаа заажа үгөөд, дахин ерэхэ болзороо хэлсээд, хажуудахи магазиндань орожо, костюмдаа таараха гоё hайхан самса, галстук абабаб.

Оёгдожо байгаа ягаан костюмни зүүдэндэм харагдажа, болзорто сагайнгаа ерэхые хүлеэжэ яданаб.

— Аа, та ерээ гүт?—гэжэ оёдолшо басаган hөөл илдамханаар миhэрбэ.

— Хэлсэhэн болзортоо ерээб, — гэжэ харюусаба.

Үнөөхи басагамни мэгдэhэн янзатайгаар хараад, урин зөөлэнөөр ингэжэ хэлэбэ:

— Хүлисэгты. Эдэ үдэрнүүдтэ нютагаа ошоhон аад, костюмыетнай оёжо үшөө эхилээгүй байнаб. Хоёр-гурба хоноод ерээрэйт.

hүйндэр болотор арбаад хоног үлэбэ, костюмаа оюулжа үрдинэ бээзэб гэжэ hанаhaap гэртээ ерэбэб.

Гурбан хоног ходорбо. Теэд оёдолшо басагамни ажалдаа үгы байба. Сугтаа хүдэлдэг басагадhaань асуухадамни, урдаhaам хултай нюдөөр хултагашан хараад, ингэжэ харюусаба:

— Табан үдэрөөр талаар ябаа!

— Минии костюм тухай мэдэнэгүй гүт? — гэжэ ахалагша оёдолшонhоонь асуубаб.

— Ямар үнгэтэйб?

— Ягаан.

— Фасониинь хэды hэм бэ?

— Хорин долоон.

— Танай костюмые ондоо басаган оёхо. Үглөө, нүгөөдэрhөө бэлэн болохо. Сэдьхэлээ бү зобогты.

Майн нэгэнэй hайндэр дүтэлжэ, досоомни мэдэхээр муудажа захалба. Угайдхадаа hамгамни hуража hалахагүй юм. Нэгэтэ сүлөө саг оложо, хоюулаа комбинат ерэбэбди.

Костюмни выставкэдэ үлгөөтэй байбал даа. hамгамни ехэтэ баясажа, костюмыемни эльбээд лэ абана, урдаhaaмни бүришье илдамханаар харасгаана. Иимэ гоё үнгэтэй бүд оложо асарhандаа омогорхоношье хэбэртэй. Квитанци-саарhaяа тэндэ hyyhан hамганда үгөөд, костюмаа үмдэжэ үзэхөө хүшэгын саана оробоб.

Гайха тагна ехэ!.. Хармааниинь hарюу янзатай, нэгэниинь дээрэ, нүгөөдэнь доро байха юм. Хирэмэнь хүрэбэгүй, баруун түриинь гожогор уйтан, хүлдэм багтабагүй. Сухални бурьялжа, оёдолшо басаганиие дуудажа ерүүлбэб.

— Энэ костюм та оёо гүт?

— Тиигээ. Пиджагыень би оёоб. Харин үмдысынь Ханда... Тобшонуудыень Дулма хадаа. Манай комбинадта шэнэ гурим гэхэ гү, али конвеернэ арга түхеэрэлгэ оньhожоруулагдаhай, — гэжэ тэрэм хашалгүйхэнөөр дуугарба.

— Хармаанай hарюу байхада хэн зэмэтэйб? Конвеер зэмэтэй гү?

— Үгы, би, — гэжэ харюусаад, уйлаха янзатай болобо.

— Баруун хүлни түриидөө багтанагүй. Ягаан костюмда хара шагта хадахадаа ягаа гээшэбта? Хэн зэмэтэй болонob?

— Ханда, Дулма, — гэжэ дуугараад, газарта хэбтэhэн ягаан костюмыем абаад, үгы болошобо.

Би оромоо алданхай, шамээгүйхэн зогсошобоб. Харин hамгамни тархяа бараад, диван дээрэ hac hуушалай.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо hамгамни зүүдэндээ хармаан, шагта, конвеернэ гурим, ягаан бүд, костюм гэхэ мэтэ үгэнүүдые дурдадаг болоо бэлэй.

М. ОСОДОЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдтэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. Республикын болон орон доторой hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Эрилтын hуладаhан дээрэhээ»—А. Куклинай корреспонденци. «Хамhабариин ажахын аша үрэ»—хөөрэлдөөн. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаhанда: «Ород хэлэндэ hургалгын шиидхэгдээгүй асуудалнууд».—хөөрэлдөөн. Хилын саана. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Субботын үдэрэй хуудаhан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:
13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Мультфильмнүүдэй программа. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.10—Акробатикаар уласхоорондын мүрысөөн. 14.55 — «Очевидное—невероятное» —кино жэншэлэлгэ. 16.05 — И. Дворецкий. «Человек со стороны» — Москватай драматическа театрай фильм-зүжэг. 17.10—17.20—Забhарлалга. 17,20 — Фильм-зүжэгэй үргэлжэл харуулагдаха. 18.10 — «Мүнөө сагай хүгжэм». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Мастернуудай хото — залуушуулда зорюулагдаhан Ереванhaa дамжуулга. 20.25 — **Үнгэтэ телевидени.** «Дядюшкин сон» — уран hайханай фильм. 21.50—22.00 — Забhарлалга. 22.00 — «Мо-ло-дцы!»—залуушуулдай спортын программа. 23.30 — «Наадыша, баямни!» гэhэн хүгжэмтэ дамжуулга 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1973 оной ноябриин 24. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-01667. Заказ № 9944